БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 114 (8334) | 1957 оной майн 16, четверг | Сэн 20 мүнгэн

Арад зоной аша туһада

1958 онһоо эхилжэ шэнэ урьһаламжа гаргахаа болихо, урдань гаргагдаһан урьһаламжын сэн түлэлгые 20 жэлээр хойшолуулха, нёдондо жэлэйхидэ орходоо 1957 ондо урьһаламжа һураггүй багаар гаргаха тушаа Парти, Правительствын арад зондоо хандахадань, манай ороной ажалшад тэрэ дурадхалыень нэгэн һаналтайгаар һайшааһан байна. Арад зонтоёо зүбшэжэ хэлсэһэнэйнгээ удаа Советскэ правительство нёдондо гаргаһан урьһаламжаһаа гурба дахин шахуу бага хэмжээтэйгээр СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1957 оной Гүрэнэй урьһаламжа 12 миллиард түхэригтэ, табан жэлэй болзортойгоор уржадэр гаргаба.

Урьһаламжа тушаа Советскэ правительствын бэелүүлжэ байгаа эдэ хэмжээ-ябуулгануудай ашаар гэр байра, һургуули, больница болон бусад культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые барилгада, арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргалгада мүнгэ зөөри ехээр гаргаха арга олдохо болоно. 1957 ондо урьһаламжа багаар захяад, саашадаа захихаяа болиходо мүн ажалшадайшье бодото олзонь ехэ болохо ха юм.

Тиимэһээ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1957 оной Гүрэнэй урьһаламжа гаргаха тухай мэдээсэлые манай республикын ажалшад, бүхы совет арад мэтэ һайшаан угтаа. Урьһаламжа захилгада зорюулагдаһан суглаан дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо Улан-Удын «Победа» гэжэ олзоборилгын артелиин дүрбэдэхи оёдолой цехын начальник нүхэр Голубев иигэжэ хэлэбэ: «Маанадай өөһэдынгөө новсэлгэһөө гүрэндөө урьһалһан мүнгэмнай ажалшадта гэр байра олоор барилгада, ажалшадай ажабайдалые һайжаруулгада зорюулагдаха байна. Тиимэһээ би хоёр долоон хоногойнгоо салинда урьһаламжа бэшүүлхэмби». Республикын ниислэл хото Улан-Удэ, Бабушкин, Городок, Гусиноозёрск городуудай болон бүхы аймагуудай ажалшад шэнэ урьһаламжа ехэ эдэбхитэйгээр захина. Республикын олохон колхозуудай гэшүүд шэнэ урьһаламжые ехээр дэмжэн угтажа, урьһаламжа захиһан дарыгаа сэбэр мүнгөөр оруулна.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1957 оной Гүрэнэй урьһаламжаар дамжан арад зонһоо орохо мүнгэн хадаа арадай ажахыда шухала удхашанартай зорилгонуудые бэелүүлгэдэ гаргашалагдаха байна.

1957 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб соо, мүн гүрэнэй бюджет соо ехэ ехэ барилганuудта, мүн арад зоной ажабайдалые һайжаруулгада мүнгэ зөөри ехээр гаргашалагдаха гэжэ хараалагдана. Гүрэнэй пенси тухай шэнэ хуули бэелүүлһэнтэй, нарайлха эхэнэрнүүдэй амаралта ута болгоһонтой, социальна мүнхэлэлгын хэрэгые һайжаруулһантай дашарамдан эдэ хэрэгүүдтэ байгша ондо 16 миллиард түхэриг гаргашалагдаха болоно. Мүн бага салин хүлһэ абадаг хүдэлмэришэд болон албахаагшадай салин хүлһэ нэмээһэнэй ашаар олон миллиард түхэриг урда жэлэйхиһээ ехээр нэмэжэ гаргашалагдаха болоно. Эгээл тиимэһээ гүрэнэй урьһаламжаһаа ороһон мүнгэ зөөриин ямар шухала хэрэгүүдтэ гаргашалагдадагынь манай хүнүүд һайн мэдэдэг юм.

Советскэ Союзай ажалшад Коммунистическэ партиин ударидалга доро ябажа Совет засагай жэлнүүдтэ ажахыгаа болон соёл культурыень хүгжөөхэ, арад зоной материальна ажабайдал һайжаруулха талаар гайхамшагта амжалтануудые туйлаһан байна.

СССР-эй Верховно Соведэй долоодохи сесси тон шухала асуудалые зүбшэн хэлсээд, арадай ажахые улам дээшэнь дэбжээхэ угаа ехэ хэмжээнүүдые хараалһан тогтоол баталан абаһан байна. Бурят-Монголой ажалшад «Промышленность болон барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадань һайжаруулха тухай» Хуулиие һайшаан угтаад, энэ түүхэтэ тогтоол соо хараалагдаһан ехэ зорилгонуудые бодото ажал дээрэ бэелүүлхын түлөө шармайн оролдожо байна.

Үнэн сэхэ шударгы шанга ажалаараа Эхэ оронойнгоо хүсэ шадал бэхижүүлхынгээ хажуугаар, өөрынгөө новсэлгэһөө гүрэндөө мүнгэ урьһалха гээшэ патриотическа уялгамни болодог гэжэ советскэ хүн бүхэн һайнаар мэдэдэг. Тиимэһээ 1957 оной Гүрэнэй шэнэ урьһаламжа амжалтатайгаар тараалгада манай республикын ажалшадай эдэбхитэйгээр хабаадалсаха байһаниинь дамжаггүй.

Шэнэ урьһаламжын гаргагдаһантай дашарамдуулан партийна, советскэ, профсоюзна, комсомолой организацинууд гүрэнэй урьһаламжа тушаа КПСС-эй ЦК-гэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй һаяшаг абаһан тогтоолые арад зондо һайнаар ойлгуулхын тулада ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха уялгатай болоно.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1957 оной Гүрэнэй урьһаламжые эдэбхитэйгээр захижа, Эхэ оронойнгоо ажахы болон соёл культурые саашадань хүгжөөхэ 1957 оной түсэбые түргэнөөр дүүргэхэдэнь гүрэндөө туһалая!

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1957 оной Гүрэнэй урьһаламжа тарааха хэрэгтэ профсоюзна организацинуудай хабаадаха тухай

Профессиональна союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй президиумэй тогтоол

Хүндэ индустриие булюу ехээр хүгжөөхэ гэһэн Коммунистическэ партиин ленинскэ генеральна хараа шугамые шууд шууд бэелүүлһэнэйнгээ ашаар, манай орон советскэ засагай тогтоһонһоо хойшо 40 жэлэй туршада хүсэн түгэс социалистическэ гүрэн болоо. Манай ородо эгээл дээдэ зэргын, мүнөө үеын техникэ промышленность, оньһожоруулагдаһан ехэ хүдөө ажахы бии. Эдэ бүхы түүхэтэ амжалтануудые манай арад өөрынгөө хүсөөр, өөрынгөө мүнгэн зөөреэр туйлаа юм. Түрэл гүрэндөө ажалшадаймнай үгэһэн урьһаламжанууд манай ороной экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэһэн юм.

1958 онһоо эхилэн шэнэ урьһаламжануудые гаргахаяа болихо, хуушан урьһаламжануудай сэнгые түлэхэ ябадалые 20 жэлээр хойшолуулха, тэрэ мэтээр мүнөө жэлдэ 1956 онойхидо орходоо нилээд бага мүнгэнэй урьһаламжа гаргаха тухай дурадхалые советскэ арад һайшаан угтаба.

Хуушан облигацинуудай сэнгыень түлэхэ ябадалые хойшолуулһан дээрэһээ, сүлөөрһэн мүнгэ зөөриие гүрэмнай ажалшадай гэрнүүдые, больницануудые, амаралгын гэрнүүдые, хүүгэдэй яслинуудые барилгада советскэ арадай ажабайдалые һайжаруулха бусад хэмжээ-ябуулгануудтаа гаргашалха юм. Тиимэһээ эдэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудһаа бүхы советскэ араднай, хүн бүхэмнай олзотохо, Советскэ гүрэнэй экономическа шадалынь улам түгэс болохо, манай орон коммунизм байгуулха хэрэгтээ шэнэ алхам хэхэ юм.

1957 ондо табан жэлэй болзортойгоор 12 миллиард түхэригэй Гүрэнэй урьһаламжа гаргаха тухай Правительствын тогтоол Советскэ Союзай ажахые саашадаа хүгжөөхэ, арад зоной ажабайдалые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ гэжэ Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй Президиум тоолоно. Тиигээд шэнэ урьһаламжа тон эдэбхитэйгээр бэшүүлхыень профсоюзай гэшүүдые, промышленностиин, транспортын, хүдөө ажахын болон барилгын хүдэлмэрилэгшэдые, инженернүүдые, техникүүдые, албахаагшадые, наука, литература болон искусствын хүдэлмэрилэгшэдые уряална.

Шэнэ урьһаламжын удхашанарые, мүн тэрэнэй ямар хэлсээтэйгээр гаргагдаһыень үргэн олон хүдэлмэришэдтэ, албахаагшадта, интеллигентнэртэ ойлгуулжа үгөөд, арадай ажахые хүгжөөхэ 1957 оной Гүрэнэй урьһаламжада бэшүүлхэ ябадалые үнгэргэлгэдэ амжалтатайгаар хабаадалсахыень ВЦСПС-эй президиум профсоюзна организацинуудта дурадхаба.

КПСС-эй ОБКОМДО

БМАССР-эй колхознигуудай, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй абаһан социалистическэ уялганууд тухай

Мал ажалай болон таряан ажалай продуктнуудые улам ехээр абажа, гүрэндэ тушааха, худалдаха тушаа республикын колхозуудай, совхозуудай болон МТС-үүдэй абаһан социалистическэ уялгануудые КПСС-эй обком һайшаагаа.

Мүн колхознигуудта МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ энэ социалистическэ уялгануудые һайса ойлгуулха, тэдэ уялгануудынь заатагүй дүүргүүлхэ гэжэ КПСС-эй айкомууд уялгалагдаа.

Гадна, республикын, районуудай бүхы газетэнүүдтэ, колхозуудай, совхозуудай олон тиражтай газетэнүүдтэ эдэ социалистическэ уялгануудые толилхо гэжэ шиидхэгдэбэ.

БМАССР-эй колхознигуудай, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй абаһан СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ УЯЛГА

Бүхы советскэ арад Агууехэ Октябриин 40-дэхи жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөндэ оролсон ажаллажа байна. КПСС-эй Центральна Комитедэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан Хандалгаар зоригжоһон бидэнэр, Бурят-Монголой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэриингөө дүнгүүдые шүүмжэлхы ёһоор сэгнээд, бүхы бии байһан арга боломжонуудаа эзэн ёһоор, анхаралтайгаар шэнжэлжэ үзөөд байхадаа, 1957 ондо хүдөө ажахынгаа бүхы һалбаринуудые саашадань эрид ехээр хүгжөөжэ шадахабди гэжэ тоолонобди.

Зургаадахи табанжэлэй түрүүшын жэлдэ 1956 ондо Бурят-Монголой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд бүхы советскэ хүнүүдтэл адли хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абахын түлөө үүсхэл хэшээл ехэтэйгээр тэмсэжэ, зарим тэды амжалтануудые туйлаһан байна. Нооһо, һү, хартаабха, овощь болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые ехээр абажа, амжалта туйлаһанайнь түлөө манай республикын колхознигуудые, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, партийна, советскэ, комсомольско хүдэлмэрилэгшэдые, бүхы ажалшадыемнай партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет амаршалһан байна.

Гэбэшье, манай туйлаһан эдэ амжалтанууд хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые эрид ехээр хубилгаха хэрэгэй оройдоол түрүүшын алхамынь гээшэ гэжэ бидэнэр һайн ойлгонобди. Тиигээд түрүү дүй дүршэлые, түрүүшүүлэй болон ухаалан зохёогшодой туйлалтануудые хүдөө ажахыда нэтэрүү оролдосотойгоор дэлгэрүүлээ һаа, үнгэрэгшэ жэлдэшье бүри ехэ амжалта туйлажа шадаха байгаабди.

Үнэхөөрөөшье, үнгэрэгшэ жэлдэ республикын колхозууд эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 23,9 центнер хүрэтэр ехэ һү абаһан байна. Харин тиихэдэнь урдахи жэлдэнь 20,5 центнер ехэ һүн абтажа, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 840 килограмм һүн һаагдаһан байгаа. Тиихэдэ 1955 ондо үнеэн бүриһөө 704 килограмм һүн һаагдаһан байна. Байгал шадарай аймагай колхозууд эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 57,1 центнер һү һаадаг байһан аад, 72,7 центнер һү абадаг боложо, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1429 килограмм һү һааһан байна. Кабанскын аймаг 100 гектар бүридэ 59,3 центнер һү абадаг байһан аад, 71,6 центнер һү абадаг боложо, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1146 килограмм һү һаагаа. Үүлтэртэ фермэнүүдэй олон һаалишад үнеэн бүриһөө 3-һаа 4 мянган килограмм хүрэтэр һү һааһан, тиихэдэ һүнэй-товарна фермэнүүдэй 150 шахуу һаалишад үнеэн бүриһөө —1500, 2700 килограмм һү һааһан байха юм.

Республика дотор үнгэрэгшэ жэлдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 78 килограмм нооһон абтажа, хонин бүриһөө 2,11 килограмм нооһон хайшалагдаа һэн. Тиихэдэ Курумканай аймагта 100 гектар бүридэ 128,8 килограмм нооһон, Боргойн совхоздо—274 килограмм нооһон абтажа, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,9 килограмм нооһон хайшалагдаа. Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 100 гектар газарта 225 килограмм нооһон абтажа, хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,6 килограмм нооһон хайшалагдаа. Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо 100 гектар газарта 150 килограмм нооһон абтажа, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,05 килограмм нооһон хайшалагдаа.

Иимэ жэшээнүүд олон. Эхэ хони харууһалдаг 50 гаран түрүү хонишод отарынгаа хонин бүриһөө 3-һаа 5,2 килограмм хүрэтэр нооһо хайшалһан, 19 түрүү хонишод хуса бүриһөө дунда зэргээр 6,0 килограммһаа 8,7 килограмм хүрэтэр нооһо хайшалһан байха юм.

Мяха абаха талаар хүдөө ажахымнай ехэ гээгдэнги байба гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалга соо тон зүб хэлэгдэнэ. Манай республикын колхозууд мяха гүрэндэ тушааха, худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байгаа. Гэбэшье, республикымнай олонхи аймагуудта болон бүхы республика доторнай 1956 ондо урдахи жэлэйхидээ орходоо мяхан багаар абтаһан байна.

Мяха иигэжэ багаар абаһанаа сагааруулха ямаршье тиимэ тусгаар шалтагаан байхагүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Манай хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ анхарал багатайгаар хандажа, эгээл ехэ мяха үгэдэг мал—гахайнуудые олоор үсхэбэрилжэ шадаагүй дээрэһээнь лэ, мяхан багаар абтаа гээшэ. Хахалагдадаг газарай 100 гектар бүридэ 1956 ондо оройдоол 2 центнер гахайн мяхан абтаһан байна. Тиигэбэшье, республикын хэдэн колхозууд гахайн мяха абаха талаар ехэхэн амжалта туйлажа шадаа. Кабанскын аймагай «Коммунизм» колхоздо хахалагдадаг газарай 100 гектар бүридэ 16,5 центнер гахайн мяхан абтаһан, нэгэ эхэ гахайһаа дунда зэргээр 15 поршоонхо абтажа түлжүүлэгдэһэн байна. Мүн энэ аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо нэгэ эхэ гахайһаа 12 поршоонхо, хахалагдадаг газарай 100 гектар бүридэ 10,1 центнер гахайн мяхан абтаһан байна. «Эрдэм» совхоздо эхэ гахай бүриһөө дунда жэшээгээр 24 поршоонхо абтажа түлжүүлэгдээ. Республикын колхозуудай 70 гаран гахайшад нэгэ эхэ гахай бүриһөө 14-һөө 24 хүрэтэр поршоонхо абажа түлжүүлһэн байна.

Хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые эрид ехээр абадаг болохо талаар манда айхабтар ехэ арга боломжонууд бии гэжэ түрүү һаалишадай, хонишодой, гахайшадай, малшадай, түрүү колхозуудай болон совхозуудай дүй дүршэл харуулна.

1957 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые эрид ехээр абаха гэһэн партиин Центральна Комитедэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Уряалынь бидэнэрые, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые, зоригжуулжа, зургаадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө нэтэрүү шангаар тэмсэн, ажалдаа баатаршалга гаргахыемнай уряална. Парти, правительствын уряалдань харюу болгон, Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөндэ оролсон, бидэнэр, Бурят-Монголой колхознигууд, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд иимэ уялгануудые абанабди:

Колхозуудай ниитын малай too толгойе 1957 ондо иимэ хэмжээгээр олошоруулха: эбэртэ бодо малай тоое 4,5 процентһээ бага бэшээр, тэрэ тоодо үнеэдэй тоое 7 процентһээ бага бэшээр олошоруулха. Жэлэй эсэстэ 8 мянганһаа үсөөн бэшэ томо эхэ гахайтай нэгэ түрэдэг 16 мянган гахайтай болоод байха, тиихэдэ моридой too толгойе хороолгохогүй;

Хонин ажал гээшэ мал ажалай һалбаринууд соо ехэ мяха түргөөр үгэдэг гэжэ мэдээжэ. Тиимэһээ ажал хэрэгтээ һайнаар хандаад байбал, жэлэй туршада хонидой too толгойе ядабаа 1,5 дахин олошоруулжа болохо байна. Хонидой үүлтэрыень лэ һайжаруулаа һаа, хонидой too толгойе олошоруулжа, улам ехэ нооһо абажа шадаха байнабди. Үнэтэй, ехэ нооһо үгэдэг нарин, нарибтар нооһотой хонидые бидэнэр олоор үсхэбэрилхэ ёһотойбди. Тиимэһээ нютагай үүлтэрэй хонидые, мүн холимог үүлтэрэй хонидые ехэ нооһо үгэдэг нарин нооһотой хусануудай үрөөр үрэжүүлхэ, хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулха шухала.

Хонин ажалаа хүгжөөхэдөө бидэнэр гансал мяха ехээр абаха гэһэн зорилго шиидхэхэ бэшэ, харин һайн шанартай, нарин бүд нэхэхэ нооһо улам ехээр абадаг боложо, арад зоноо хангаха зорилготойбди. Бидэнэр мал ажалдаа тон анхаралтайгаар хандадаг боложо, хонин ажалай фермэ, хонишодой бригада, колхоз, совхоз бүхэнэй арга боломжые тодорхойгоор шэнжэлээд, хонин һүрэгэйнгөө too толгойе олошоруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхын түлөө бодото хэмжээ абахабди гэжэ уялгаа үгэнэбди.

Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилгоор һубайрһан эхэ хонидһоо, мүн хурьгадаа үхүүлһэн хонидһоо, гадна декабрь, январь һарада хурьгалһан хонидһоо май һарада колхоз, совхоз бүридэ тус тус отарануудые бүридүүлжэ, тэдэниие бэлшээжэ таргалуулаад, июниин һүүл, июлиин эхин багаар тэдэниие искусственнаар үрэжүүлхэбди. Тиигэжэ жэлэй эсэс хүрэтэр аймаг бүхэндэ нэмэжэ хурьгадые абаха, мүн хонидойнгоо too толгойень хороонгүйгөөр, 17—18 процентээр тэдэнээ олошоруулха аргатай болохобди.

Бүхы хонидойнгоо too толгойе бү хорооё, хонидойнгоо нооһые эмхитэйгээр хайшалжа, саг соонь гүрэндөө тушааяа, худалдая, саг соонь отарануудые бүридүүлжэ, хурьгадые эхэнүүдһээнь һалгаая, эхэ хонидые ороондо орохын урдатээ һайнаар бэлшээн таргалуулжа, тэдэниие саг соонь, эмхитэйгээр искусственнаар үрэжүүлэе. 1958 ондо нэгэшье хони бү һубайруулая.

1957 ондо колхоз, совхозуудта 30 мянган тонно хүрэтэр мяха, тэрэ тоодо 5,7 мянган тонно гахайн мяха, 88,7 мянган тонно һү, 2,4 мянган тонно нооһо, 7,9 миллион үндэгэ абаха. 1956 онойхидо орходоо 45 процентээр ехэ мяха, 70 процентээр ехэ һү, 20 процентээр ехэ нооһо гүрэндэ тушааха, худалдаха. Мүн түсэбһөө гадуур 4 мянган тонно мяха, 25 мянган тонно һү гүрэндэ тушааха. Һү, нооһо, үндэгэ бэлэдхэжэ, тушааха гүрэнэйнгөө түсэбые ноябриин 7 болотор, мяха тушааха түсэбөө байгша оной декабриин нэгэн болотор дүүргэхэ.

Мал ажалай продуктнуудые улам ехээр абаха гэһэн уялгануудаа дүүргэхын тулада, колхозууд, совхозууд, МТС-үүд колхозуудта фуражна үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1200 килограммһаа бага бэшэ, совхозуудта үнеэн бүриһөө 1600 килограммһаа бага бэшэ һү һааха; хонин бүриһөө дунда зэргээр колхозуудта 2,4 килограммһаа бага бэшэ, совхозуудта 3,6 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалха; гүрэндэ тушаахын тулада 100 мянганһаа үсөөн бэшэ гахай түлжүүлэн шахаха, тэрэ тоодо колхоз, совхозуудта дунда зэргээр 70 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэй 96 мянган гахай, предприятинуудай болон организацинуудай хамһабариин ажахынуудта, һуралсалай ажахынуудта 4 мянганһаа үсөөн бэшэ гахай шахаха уялга абана.

Мяха абаха түсэбөө бүхы дээрэнь бэелүүлхын тулада гахайн мяха ехээр абадаг болохотоёо хамта, колхоз, совхоз бүридэ эбэртэ бодо малые, хонидые бэлшээн таргалуулдаг, шахадаг болохобди. Мүн шубуу олоор үсхэбэрилжэ шахая. Колхоз, совхозуудта уһанай шубуудые олоор үсхэбэрилдэг болоё.

Колхозууд болон совхозууд таряан ажалые саашадаа һайжаруулха, ороо һо таряанай ургасые дээшэлүүлхэ, хартаабхын, овощиин болон тэжээлэй культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ талаар тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалаад, тэжээлэй бата бэхи база байгуулха зорилгоор 1957 ондо гектар бүриһөө дунда зэргээр иимэ хэмжээнэй ургаса хуряаха гэһэн уялга абаа:

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

ЭХЭ ОРОНОЙНГОО АША ТУҺАДА

Манай республикын ажалшад шэнэ урьһаламжые гүнзэгы баясхалантайгаар угтан һайшаагаад, эдэбхитэйгээр захижа байна

☆ ☆

Ажалшадай эдэбхи

БАРГАЖАН. **(Телефоноор абтаба).** Майн 14-эй үдэшын 7 часта аймагай нютаг нютагуудта ажалшад радио шагнажа, СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ урьһаламжа гаргаха тухай мэдээсэл дуулаба. Һүүлээрнь колхозуудта, предприятинууд болон эмхи зургаануудта олон зоной хабаадалгатай суглаанууд боложо, ажалшад тэрэ үдэшэндөө урьһаламжа захижа захалба. Түрүүшын үдэшэ хамта 1200 гаран колхознигууд 54 мянган түхэригэй, 340 хүдэлмэришэд болон албахаагшад 122 мянган түхэригэй урьһаламжа захиба.

Баргажанай леспромхозой «Гусиха» гэжэ газарай лесопунктда урьһаламжа захилга илангаяа эмхитэйгээр захалһан байна. Эндэхи 53 хүдэлмэришэд 26 мянган түхэригтэ урьһаламжа захяа.

Уржадэр аймагай эгээн томо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо суглаан боложо, 380 гаран колхознигууд 21 мянган түхэригтэ урьһаламжа захяа.

О. Раднаев, манай корр.

Бурят-Монголой гүрэнэй банкын конторынхид СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй урьһаламжа эдэбхитэйгээр захяа. Эдэнэр хоёр неделиин салин хүлһэндэ урьһаламжа захиһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гүрэнэй банкын конторынхид урьһаламжа захижа байна.

Л. Хайдуровай фото.

☆ ☆

Манай урьһаламжа

Улан-Удын «Победа» гэжэ олзоборилгын артелиин 9-дэхи цех соо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1957 оной Гүрэнэй урьһаламжа захилгада зорюулагдаһан митинг уржадэр үдэшэлэн болобо. Митингые цехын начальник нүхэр Балдер нээхэ зуура, иигэжэ хэлээ:

— Гүрэндэ урьһаар үгэһэн мүнгэмнай манай Эхэ ороной улам саашаа һалбаран бадарха, арадай ажабайдалай һайжарха хэрэгтэ зорюулагдана. Түрэл коммунистическэ партиин, советскэ правительствын гаргаһан энэ шэнэ урьһаламжа манай советскэ хүнүүдэй эдлэлгэдэ зорюулагдана гээшэ. Тиимэһээ энэ урьһаламжа эдэбхитэйгээр захия гэжэ таанадые уряалнаб. Би өөрөө хоёр неделиингээ салинда урьһаламжа захижа байнаб. Цехын хүдэлмэришэд-оёдолшод хойно хойноһоо һубарилдан столдо ошожо, урьһаламжа захина. Тэдэнэй тоодо цехын үнинэй оёдолшод-мастернууд Г. Габидуллина, А. Абакшинова, Е. Прокофьева, залуу оёдолшод-комсомолшууд Феодосия Китаева, Галина Ляпунова болон бусад хоёр неделиингээ салинда урьһаламжа захиба. Тэрэшэлэн артелиин нүгөөдэ цехүүдтэ урьһаламжа захилга мүн лэ эдэбхитэйгээр үнгэрөө. Хоёрдохи цехын хүдэлмэришэд урьһаламжа захижа, тэрэ дороо мүнгөө оруулаа. Цехын түрүү мастернууд нүхэд Хамаганова, Ошуркова, Водопалати, Тармаева гэгшэд 150-һаа 200 түхэриг хүрэтэр урьһаламжа абаба.

Тус артельдэ урьһаламжа захилга үглөөнэй 9 час 30 минутада дүүрээд байба.

Т. Бадмаев.

Эдэбхитэйгээр захиба

Шэнэ урьһаламжада зорюулагдаһан митинг гүрэнэй типографида үсэгэлдэр үглөөгүүр болоо.

Партийна организациин секретарь нүхэр Афанасьев митинг нээгээд, типографиин директор нүхэр Барерта үгэ үгэбэ.

— Мүнөө жэлдэ гаргагдаһан урьһаламжа хадаа манай орондо баригдажа байгаа ехэнүүд барилганuудта — һургуули, больница, ажалшадай гэр байра, гидроэлектростанцинуудта зорюулагдана. Тиимын тула бидэнэр энэ урьһаламжые эдэбхитэйгээр захижа, табан жэлэй болзортойгоор гүрэндөө мүнгэ урьһаар үгэхэ байнабди, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

— Бидэнэр урьһаламжа түрүүшынхеэ захижа байна бэшэбди. Дайнай жэлнүүдтэ үгэһэн мүнгэмнай дайсаниие бута сохилгодо зорюулагдадаг байгаа. Дайнай һүүлээр урьһалһан мүнгэмнай арадай ажахые һэргээн бодхоолгодо туһалаа,—гэжэ уран дархашуулай цехын начальник нүхэр Москалев болон бусад хэлэбэ.—Мүнөөнэймнай урьһаламжа Эхэ ороноймнай һалбаран бадаралгада зорюулагдаг лэ!

Митингын һүүлээр типографиин хүдэлмэришэд хоёр неделиингээ салинда урьһаламжа захиһан байна.

Ц. Цыдыпов.

БМАССР-эй колхозникуудай, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй абаһан
СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ УЯЛГА

(Түгэсхэл)

гектар бүриһөө 12 центнер ороонотo культура, 130 центнер овощь, 100 центнер хартаабха, 150 центнер кукуруза болон силосэй бусад культурануудые, нэгэ жэлэй туршада ургуулагдадаг 30 центнер үбһэ ногоо хуряаха, тиихэдээ сабшалангай газарһаа 10 центнерһээ бага бэшэ үбһэ гектар бүриһөө хуряажа абаха.

Кукуруза гээшэ тэжээлэй шухала культура байна. Энээниень хараадаа абан, кукурузын ургасые дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүдые хараалбабди. Энэ оной июнийн нэгэн болотор үнеэн бүхэндэ 10 тонно силос дарахаар баггаамжатай силосэй нүхэнүүдые нэмэжэ малтаха, мүн ерэхэ үбэл эхэ хониндые, эбэртэ бодо малые болон гахайнуудые типовой байрануудаар сүм хангаха зорилгоор хонидой, үнеэдэй байра, мүн гахайн байра энэ жэлдэ барижа, ашаглалгада оруулха гэһэн уялга абанабди. Гадна, тарянай амбаарнуудые, тарянай тогуудые, полевой стануудые, культурно-ажаһуудалай болон байрын гэрнүүдые энээнтэеэ хамта барилсахабди.

Нэгэ условно трактораар зөөлэн хахалалгада оруулхада сүүдхэ соогоо дунда зэргээр 4,2 гектарһаа бага бэшэ газар хахалха, нэгэ халаанай туршада 15 футова комбайнаар 12 гектарһаа бага бэшэ ороонотo культурануудые хуряаха, мүн оронһото культурануудай 70 процентһээ бага бэшыень амяарлан хуряаха гэһэн уялга МТС-үүдэй болон совхозуудай механизаторнууд абаба.

Бүхы МТС-үүдэй болон совхозуудай тракторна бригадануудые ажахын тоосоондо оруулха, МТС-үүдтэ трактораар хэһэн хүдэлмэриин өөрынь үные 4,5 процентээр, совхозуудта 5 процентээр доошолуулха.

Олон колхозууд, совхозууд болон аймагууд бүри ехэ социалистическэ уялгануудые абаа.

Байгал шадарай аймагай колхозууд 1957 ондо хоёр дахин ехэ мяха, тэрэшэлэн 1956 онойхидо орходоо 4 дахин ехэ гахайн мяха абаха гэһэн уялга абаа. Энэнь эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 25,4 центнер мяхан болоно. Тиихэдэ энэнь хахалагдадаг газарай 100 гектар бүридэ 17,4 центнер гахайн мяхан болоно. Мүнөө жэлдэ фуражна үнеэн бүриһөө 1850 килограмм һү һааха, эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 105 центнер һү абаха гэһэн уялга аймагай колхозууд абаа. Энэ аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз фуражна үнеэн бүриһөө 2200 килограмм һү һааха гэһэн уялга абана.

Түнхэнэй аймагай колхозууд 16700 центнер мяха, 36200 центнер һү гүрэндэ тушаажа, худалдаха гэһэн уялга абаа. Түнхэнэй аймагай колхозууд 1956 ондо 8040 центнер мяха, 20760 центнер һү абаа.

Зэдын аймагай Үшөөтэйн сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишод хонидһоо дунда зэргээр 3,5 килограмм нооһо хайшалжа, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 47 процентээр ехэ нооһо абажа гүрэндэ тушааха гэһэн уялга абаа.

Баргажанай аймагай колхозууд гүрэндэ уялгата ёһоор тушааха, худалдаха болон МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натура түлбэридэ тушаагдаха һү энэ оной августын нэгэ болотор дүүргэхэ, ноябриин 7 болотор түсэбһөө гадуур 10 мянган центнер һү бэлэдхэжэ, гүрэндэ тушааха, хонидойнгоо тоо толгойе 23 процентээр олошоруулха гэһэн уялга абаа.

1957 ондо үнеэнэйнгээ тоо толгойе 13 процентээр, хонидойнгоо тоо толгойе 22 процентээр олошоруулха, жэлэй эсэстэ 830 томо эхэ гахайтай, нэгэ дахин түрэдэг 1660 эхэ гахайтай болохо, фуражна үнеэн бүриһөө 1650 килограмм һү һааха гэһэн уялга Кударын аймагай колхозууд абаа. Энэ аймагай һаалишад Д. Эрдынеева, М. Афанасьева, Н. Игумнова, В. Серебреникова гурба—гурбан мянган литр һү һааха гэжэ уялга абаа.

Мал ажалай продуктнуудые улам ехээр абахаһаа гадна, Агуухэ Октябрьска революциин 40 жэлэй ойн үдэр болотор мяха, һү, нооһо гүрэндэ тушааха, худалдаха түсэбөө дүүргэхэ; 1956 онойхидо орходоо 50 процентээр ехэ мяха, 70 процентээр ехэ һү, 35 процентээр ехэ нооһо гүрэндэ тушааха гэһэн уялга Кяхтын аймагай колхозууд, совхоз абаа. Гадна, хоёр дахин ехэ овощь, хартаабха абаха, түсэбһөө гадуур 100 гектар газарта хартаабха, хоёр мянган гектар газарта тэжээлэй культура тариха, гансал хэрээһэлүүлэн, мүн нарин рядтайгаар тарилга хэхэ, харин хартаабха квадратна болон квадратно-гнездовой аргаар тариха гэһэн уялга тэдэнэр мүн лэ абаа.

Кабанскын аймагай колхозууд 37 мянган центнер һү абажа, гүрэндөө хоёр дахин ехэ һү тушааха ба худалдаха гэжэ шиидээ. Сабшалангай газарһаа улам ехэ ургаса хуряадаг болохо зорилгоор 600 гектар сабшалан болон 480 гектар бэлшээриин газарые үтэгжүүлхэ, мянган га газар дээрэ ногоон конвейер тариха; ой модотой, һөөг бургааһануудтай газарые сэбэрлээд, намагтай газарнуудые хатаагаад, 10 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаха, тиихэдээ гектар бүриһөө иимэ хэмжээнэй ургаса хуряаха: 130 центнер хартаабха, 180 центнер кукуруза болон бусад силосэй культурануудые, нэгэ жэлэй туршада ургадаг 35 центнер үбһэ ногоо, мүн юрын сабшалангай газарта 12 центнер үбһэ хуряаха. Гадна, үнеэн бүридэ 10 тонно силос, мүн эбэртэ бодо мал бүридэ 24 центнер бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ.

Кукурузын тарилгые агротехническэ эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ, тарилгаяа гансал квадратно-гнездовой аргаар эрхим һайн газарта хэхэ, газар талмайгаа наг шэбхээр болон нютагай бусад зүйлнүүдээр үтэгжүүлхэ гэһэн уялга Хэжэнгын аймагай колхозууд абаа. Эртын культурануудые 7—8 хүдэлмэриин үдэрэй туршада таряжа дүүргэхэ. Тиихэдээ дулаан агаараар халаагдаһан, хороор угаагдаһан хүрэнгөөр тарилга хэхэ. Тэрэнэйнгээ 40 процентыень хэрээһэлүүлэн, мүн нарин рядтайгаар тариха. 7500 толгой хониной багтаха 15 байра, 525 үнеэнэй багтаха 5 байра, 475 тугалай багтаха 5 байра, 480 гахайн багтаха 6 байра, шубуунай 4 гэр, тарянай 10 амбаар, 6 автогараж, 6 мянган тонно овощиин орохо 4 байра, 70 байрын гэр, 14 культбаза болон улаан булан, 3 клуб, 5 бани барижа ашаглалгада оруулха.

Темлюйскэ МТС-эй механизаторнууд условно трактор бүреэр 800 гектар газар хахалха, трактораар хэдэг хүдэлмэриин өөрынь үные 8 процентээр доошолуулха гэһэн уялга абаа. Хүнтэйн МТС-эй механизаторнууд трактораар хэхэ хүдэлмэриин түсэбые Октябриин 40 жэлэй ой болотор дүүргэхэ гэһэн уялга абаа: Погранична МТС оронһо тарягаа гансал хэрээһэлүүлэн, мүн нарин рядтайгаар тариха, харин хартаабхаяа квадратно-гнездовой аргаар тариха гэһэн уялга абаа. Сэлэнгын аймагай механизаторнууд условно трактор бүреэр (зөөлэн хахалалгада оруулхада) 700 гектар газар хахалха, 15 футова комбайнаар 10 үдэрэй туршада 160 гектар газарай ургаса хуряаха, МТС-тэ үгтэдэг түлбэриин үные 5 процентээр доошолуулха гэһэн уялга абаба.

Нүхэд! Абаһан социалистическэ уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ, мяха, һү, нооһо болон мал ажалай бусад продуктнуудые эрид ехээр абаха бүхы арга боломжонууд манда бии. Мүн бүхы хүдөө ажахын культурануудай ургасыень дээшэлүүлхэ, гол нугануудтаа ногоо ехээр ургуулха, мал һүрэгтөө хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэхэ шадалтайбди. Эдэ бүхы харюусалгата зорилгонуудыемнай манай гайхамшагта механизаторнууд, хонишод, һаалишад, малшад, гахайшад болон хүдөө ажахын бусад хүдэлмэрилэгшэд дүүргэжэ шадаха байна. Тэдэнэр ехэ дүй дүршэлтэй байхаһаа гадна, хэдэг хүдэлмэридөө хизаарлашагүй ехэ дуратай, мүн урагшаа түргөөр дабшаха хүсэл эрмэлзэлгэтэй юм. Эдэмнайл манай амжалтануудые туйлаха гол хүсэн гээшэл даа.

Хүндэтэ нүхэд! Зургаадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ тэмсэлдээ үндэр ехэ амжалта туйлан, бүхы арадаймнай агуу ехэ һайндэр—Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе угтахын түлөө, хүдөө тосхоной ажалшан бүхэн, фермэ, бригада бүхэн, колхоз, совхоз, МТС болон аймаг бүхэн өөһэдынгөө амжалтануud тухай ноябриин 7-до парти, правительстводаа элидхэжэ, бүгэдэ арадайнгаа магтаал хүндэдэ хүртэхын түлөө мүрысэе!

Улан-Удын Ленинэй орденто ПВЗ-гэй хүдэлмэришэд Агуусхэ Октябриин 40 жэлэй ойе амжалтатайгаар угтахын түлөө эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. Паровозой мөөрэй цехын слесарь И. Голобков мүрысөөндэ хабаадалсаха зуураа нормоёо 130 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Голобков ажаллажа байна.

А. Мантаевай фото.

Шэнэ зохёол зүбшэн хэлсэгдэбэ

Поэт Н. Дамдиновай «Шэнхинээтэ нарһад» гэһэн шүлэгүүдэй суглуулбари Бурят-Монголой уранзохёолшодой Союзда һаяхан зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Энэ номые Н. Дамдинов Москвада литературна институт дүүргэжэ байхадаа бэшэһэн юм. Залуу поэт «Баргажан» гэһэн түрүүшынгээ ном 1955 ондо хэблээ һэн. Тэрэнь юрэнхы дээрээ бараг һайн сэгнэлтэ абаһан байгаа.

Зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадагшад: М. Цыренов, Д. Улзытуев, Ц. Бадмаев, Ц-А. Дугар-Нимаев, В. Найдакова гэгшэд энэ ном тушаа һанамжаяа хэлэхэдээ муу бэшэ сэгнэлтэ үгөө.

Н. Дамдиновай һүүлэй үедэ бэшэһэн «Талын дуун», «Эгэшэдээ», «Шэнхинээтэ нарһад», «Маяковскиинда айлшаар» гэһэн, мүн бусад шүлэгүүд формынгоо талаар шэнэ, тон һонирхолтой байна.

Залуу поэдэй шүлэгүүдэй суглуулбарие хэблэн гаргаха гэһэн шиидхэбэри гаргагдаа.

С. Ангабаев.

Түмэрэй хаядаһа соглуулха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ

Түмэрэй хаядаһа суглуулха талаар республикын городууд, аймагууд хоорондын социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзэбэ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёһоор, городуудай дундаһаа Улан-Удын Железнодорожно, Пригороднэ, Городской районууд 1957 онойнгоо түрүүшын кварталай түсэбые холо үлүүлэн дүүргэжэ, шалгарба.

Монголой правительственна делегаци Москвада айлшалжа байна

Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал түрүүтэй Монголой Арадай Республикын правительственна делегаци «Трехгорная мануфактура» гэжэ Москвагай бүд нэхэдэг комбинадай хүдэлмэрилэгшэдтэ майн 14-дэ айлшаар ошоо. Комбинадай хүдэлмэрилэгшэд айлшадаа хани халуунаар угтаба. Делегациин гэшүүд фабрикын элдэб таһагуудаар ябажа хараа, хүдэлмэришэн эхэнэрнүүдтэй хөөрэлдөө.

Һүүлээрнь ехэ митинг болоо.

—Бидэнэр, советскэ хүнүүд, социализм байгуулха хэрэгтээ монгол арадай амжалта туйлахадань баярладагбди гэжэ комбинадай директор Б. А. Сквиренко хэлэнэ. Советскэ Союзай болон Монголой арадай хани барисаан хэзээ хэзээнэйхиһээ бата бэхи болонхой. Энэ барисаан саашадаа улам урган бэхижэхэ гэжэ бидэнэр мэдэнэбди.

«Трехгорная мануфактурын» олон мянган бүд нэхэгшэдэй зүгһөө хүдэлмэрилэгшэ З. П. Меньшикова делегациие амаршалаа.

—Таанадаар дамжуулан, бидэнэр оюун бэлигтэ, эб найрамдалда дуратай монгол арадые амаршалжа байнабди,—гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Социализм байгуулха хэрэгтээ саашадаа амжалта туйлахыень монгол арадта үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.

Монголой арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь, арадай агууехэ хуралай президиумэй гэшүүн Д. Дамба гэгшын үгэ хэлэхэдэ, сугларагшад тэрэниие халуун альга ташалгаар угтаба. Д. Дамба иигэжэ хэлээ.

—Хүндэтэ нүхэд! Үни сагта байгуулагдаһан аад, мүнөө үеын түгэс техникээр зэбсэглэгдэһэн танай предприятиие харахадаа, бидэнэр ехээр гайхан һонирхообди.

Иимэ халуунаар, нүхэдэй ёһоор угтаһанайтнай түлөө халуун баяр хүргөөд, Монголой залуухан хүдэлмэришэн ангиин зүгһөө алдарта Москвагай хүдэлмэришэдэй түлөөлэгшэд таанадта, мүн таанадаар дамжуулан Советскэ Союзай баатарлиг хүдэлмэришэн ангида амар мэндэ хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Монголой арад Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин илаһанай ашаар, Советскэ России хүдэлмэришэн, таряашадай туһаламжа үзүүлһэнэйнь ашаар колониальна богоолшолгоһоо сүлөөржэ, бэеэ даанхай байдалтай, эрхэ сүлөөтэй болоо, өөрынгөө арадай-демократическа гүрэниие байгуулаа.

Хэдэн зуун жэлэйнгээ гээгдэлые, балар бүдүүлиг байдалые усадхажа, орон дотороо шэнэ, социалистическэ харилсаа тогтоохын түлөө монгол арад байха шадалаараа оролдоо юм. Тиигэжэ манай орон дотор социальнашье, политическэшье, экономическашье, соёл болбосоролойшье талаар айхабтар ехэ хубилалта хэгдээ. Мүн манай арад өөһэдынгөө хүгжэнги промышленностьтай, хүдэлмэришэн ангитай болоо гэжэ бидэнэр ехээр омогорходогбди.

Советскэ Союзай ахадүүгэй ёһоор улам ехээр туһалжа байһан дээрэһээнь, манай орон дотор түмэр замууд баригдана, горнорудна, нефтиин болон промышленностиин бусад шэнэ һалбаринууд байгуулагдана.

Гансал Советскэ Союзай хүдэлмэришэн ангиин туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар, бидэнэр өөһэдын промышленностьтай боложо, хүдэлмэришэн ангияа бүридүүлэн хүм жүүлээбди. Тиимэһээ советскэ дэлмэришэд, маанадай аханар багшанарнай гээшэ гэжэ бидэ тоолодогбди.

Монголой арад хадаа капитал тическэ бэшэ замаар, Россин про тариадай туһаламжаар социал мын замаар дабшаха арга боло жотой гэжэ В. И. Ленин бүри О тябрьска революциин илаадүй б хада зааһан байгаа.

Монгол урдань өөрынгөө пр мышленностьгүй, хүдэлмэришэн а гигүй байһан юм. Тиимэһээ илал туйлаһан имагтал供 ородой хүдэлм ришэн ангиин туһаламжаар соци лизмын замда орожо, арадай де кратическа байгуулалта бэхижү лэн хүгжөөжэ шадаһан байнаб Монгол арад Советскэ Союзай дэлмэришэн ангида хизаарлашаг ехээр дурлажа, хүндэлдэг юм.

Танай предприяти тухай монг лой арад мүн лэ һайн мэдэдэг. Т най комбинат Москвагай промы ленностиин эгээл үнинэй предпр тинуудай нэгэнниинь байна. Мүн т най комбинадай хүдэлмэришэд ор дой гурбан революцинуудта, гра дан болон Эсэгэ ороноо хамгаалг Агуухэ дайнда, мүн социализ коммунизм байгуулха хэрэгтэ эдэ хитэйгээр хабаадан, тэмсэлэй бол илалтануудай алдарта замаар яба жа гараа.

Мүн һайн шанартай, гоё һайха бүдөөр танай предприяти бидэни хангадаг гэжэ манай арад һайн м дэдэг.

Таанадтай уулзаһан баярай һа хан ушараар дашарамдуулан, т най нэхэһэн бүдые хэрэглэдэг би дэнэр «Их баярлаа» гэжэ хэлэхы үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.

Айлшадай үгэ хэлэжэ дүүргэһэнэ һүүлээр, Москвагай бүд нэхэгшэдэ хүүгэд тэдээндэ баглаа сэсэгүүды барюулаа.

Майн 14-нэй хоёрдохи хахад Монголһоо ерэһэн айлшад К. А. Т мирязовай нэрэмжэтэ хүдөө аж хын Москвагай академидэ ошобо.

Студентнэр, багшанар, академи эрдэмтэд монгол арадай түлөөлэг шэдые халуунаар амаршалаа. һу рагшадай дунда Монголһоо ерэһэ олон залуушуул байжа, тэдэнэр н тагһаа ерэһэн айлшадаа халуунаа амаршалаа. СССР-эй Хүдөө ажахы министрын орлогшо Г. Г. Петро айлшадтай ябалсаа.

Монголһоо ерэһэн залуушуулы дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд болго хүмүүжүүлхын тулада академии хүдэлмэрилэгшэд хүсэ шадалаа гам нахагүй гэжэ академиин ректор Г. М. Лоза айлшадые амаршалх зуураа хэлэбэ.

Монголой Арадай Республикы правительственна делегациин гэ шүүн, мал ажалай министр Д. Бал жиням үгэ хэлээ. Халуунаар угтаһа найнь түлөө сугларагшадта тэр баясхалан хүргөө. Советскэ мэргэ жэлтэд хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ дэнь Монголдо үнгэрһэн жэлнүүдэ туршада ехэ туһаламжа үзүүлээ юм гэжэ министр мэдүүлбэ. Тиигээд хүдөө ажахыда хүдэлхэ мэргэжэл тэй кадрнуудые бэлэдхэхэ, хүдөө ажахын наукые хүгжөөхэ хэрэгтээ амжалта туйлахыень министр ака демиинхидтэ хүсэбэ.

(ТАСС).

Хоёр системын энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха тухай Ленинэй һургаал

Ленин багша манай ороной гадаадын политикын үндэһэ һууринуудые байгуулһан, тэрэнэй үг зорилгонуудые тодорхойлһон, тэдэниие бэелүүлхэ арга хэрэгсэлнүүдые заажа үгэһэн байна. Ниитын ондо ондоо системэнүүдтэ хамаатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршожо байха, хоорондоо харилсаа холбоотой байха арга боломжотой, тэрэнэй шухала байһаниие элирүүлэн харуулһан ба баримталжа тодоруулһан байна. Энэ ёһо гурим Совет гүрэнэй болон социалистическэ лагериин бүхы оронуудай гадаадын политикын генеральна хараа шугамынь, гол зорилгонь болобо.

Социалистическэ болон капиталистическэ гүрэнүүдэй нэгэн доро зэргэ оршон байлга түүхын хүгжэлтын жама ёһон мүн гэжэ Ленин харуулаа һэн.

Империализмын саг үедэ капиталистическэ оронуудай экономическа болон политическэ талаараа адли тэгшэ бэшээр хүгжэдэг хуули ёһые Ленин тодорхойлон олоһон юм. Тэрэнэйнгээ үндэһөөр, бүхы оронуудта социализм нэгэн доро илаха аргагүй, харин анха түрүүшээр хэдэн гү, али нэгэл капиталистическэ орон дотор илажа болохо юм гэһэн сэсэн мэргэн тобшолол хээ бэлэй. Тиихэдэ бусад оронуудтань зарим тэды саг соо капитализм тэрэ хэбээрээ үлэхэ болоно.

Тиимэһээ газар дэлхэй дээрэ капиталистическэ, мүн социалистическэ гүрэнүүдэй хоорондоо зэргэ, нэгэн доро оршон байхань зайлашагүй болоно бшуу.

Россида социалистическэ революциин илаһанай ашаар хоёр тад ондоо системэ боложо юртэмсэ дэлхэй хахаран хубаагдаа бэлэй. Тиигэжэ социализм, капитализм, хоёрой нэгэн доро зэргэ оршохонь зайлашагүй болоо һэн.

Энхэ тайбанаар зэргэ оршохо тухай һургаал Октябриин революциин түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, Совет засагай гадаадын политикын хүтэлбэрилхы үндэһэниинь болоһон байна. Эбтэй амгаланаар зэргэ оршохо гэһэн Совет гүрэнэй эрмэлзэлгэнь тэрэнэй гаргаһан анханайнь хуули соо харагдана. Агуухэ Ленинэй бэшэһэн, Соведүүдэй Бүхэроссийска II съездын баталан абаһан Эб найрамдал тухай түүхэтэ Декрет соогоо, Советскэ правительство эбэй хэлсээ дары баталхыень бүхы дайлалдажа байһан оронуудта дурадхаһан юм.

Тэрэ сагһаа хойшо Совет гүрэнэй гадаадын политика элдэб янзын социальна байгуулалтатай гүрэнүүдтэй энхэ тайбанаар зэргэ оршожо байха хараа бодолые хубилашагүй эшэ үндэһэ болгоно. Гэбэшье, дэлхэй дээрэ капитализмын гансаараа эзэрхэжэ байһан саг тухай мартаагүй баруун оронуудай засаг түрэ баригшад манай амгалан үүсхэлдэ шангаар эсэргүүсэнэ. Соведүүдэй орониие зэбсэгтэ хүсөөр үгы хэхэ, капитализмын зонхилолгые хаа хаанагүй тэхэрюулхэ гэжэ капиталистическэ оронуудай хүрэнгэтэн баяшуул нэгэтэ бэшэ һэдэһэн байна. Гэбэшье, энэ һэдэлгэнь ходол буруу һүрэдэг байгаа. Социализмын улам хүсэтэй болохо тудам капитализм һуларан муудана, тэрэнэй нүлөөн саг үргэлжэ доройтоно. Социализмын орониие хүсөөр унагааха аргагүй байһаниие мэдэхэдээ, капиталистическэ гүрэнүүд СССР-тэй политическэ ба экономическа харилсаа холбоо тогтоохо замда хойно хойноһоо орожо, аяар Октябриин һүүлээрхи түрүүшын жэлнүүдтэ Ленинэй хэлэһэн үгын үнэн зүб байһаниие баталан гэршэлээ һэн.

Социалистическэ болон капиталистическэ системэтэй гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршохо үедэ, тэдэнэй хоорондоо экономическа мүрысөө хэхэнь зайлашагүй болоно. Капитализмһаа бүлюу һайн байһанайнгаа ашаар социалистическэ системэ энэ мүрысөөндэ илаха гэжэ Ленин уридшалан зааһан юм.

Дайнай урда тээхи 11 жэлэй, мүн дайнай хойто тээхи 9 жэлэй, тайлбарилан хэлэхэдэ, дайгүй байһан, амгалан 20 жэлэй туршада экономикын һаадгүй хүгжэлтые сасуулхаад үзөө һаа, иимэ байха. Жэл соо дунда жэшээгээр промышленна продукциин ургалта СССР-тэ 18 процент, Америкын Холбоото Штадуудта — 2,8 процент, Англида— 3,5 процент, Франсида — 2,5 процент болоно. Капиталистическэ экономикын хүгжэлтын темпһээ 5—7 дахин, тэрээнһээ үлүүшье түргэнөөр социалистическэ экономикын хүгжэжэ байһые энэ жэшээ харуулна.

Ниитын тад ондоо хоёр системын энхэ тайбанаар зэргэ оршохо тухай Советскэ правительствын баримталдаг бодолые миил политическэ арга мэхэ гэжэ харуулхые манай дайсад оролдоно. Үнэндөө энэ хадаа Совет гүрэнэй гадаадын политикын гол зорилгонь гээшэ. Ехэ ба бага бүхы оронуудай бэеэ даанхай байха эрхые хүндэлхэ, ондоо гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, хоорондохи харилсаандаа адли тэгшэ эрхэтэй байха гээшэ манай гадаадын политикын эбдэршэгүй ёһо гурим болодог юм.

Элдэб янзын политическэ системэтэй гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха тухай Ленинэй һургаалые хүтэлбэри болгон, Коммунистическэ парти, Советскэ правительство уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулхын түлөө шангаар тэмсэнэ. Буу зэбсэг хуряаха, атомна, водородно зэбсэг хорихо, аюулгүй байдалые хамтаараа хангаха, германска асуудалые гуримшуулха гэхэ мэтын уласхоорондын угаа шухала асуудалнуудые шиидхэхын тула шэнэ арга ололгодо, эб найрамдалые сахиха хараа бодолтой бүхы гүрэнүүдтэй бүри дүтэ бололгодо, уласхоорондын харилсаа холбооe бүхы хэмжээгээр үргэдхэлгэдэ Советскэ Союзай амгалан үүсхэлынь зорюулагдана.

Советскэ правительство 1840 мянган хүниие сэрэгһээ табижа, зэбсэгтэ хүсэнүүдээ горьтойгоор хороогоо, энээнтэй хамта сэрэгэй гаргаша бага болгогдоо. Буу зэбсэг хороохо ба атомна зэбсэг хорихо тухай Советскэ правительствын 1956 оной ноябриин 17-ной, 1957 ондо оруулһан хэдэн дурадхалнууд, США-гэй конгресстэ, Великобританиин парламентда СССР-эй Верховно Соведэй энэ оной майн 10-най Хандалга уласхоорондын тон шухала асуудалнуудые шиидхэхэ шэнэ аргые заажа үгэнэ.

Европодо, мүн Азида аюулгүй байдалые хамтаараа хангахын түлөө Советскэ Союз тэмсэнэ. Европодо аюулгүй байдал хамтаараа хангалгын системые байгуулһанай ашаар, германска хоёр гүрэн хоорондоо дүтэ болохо, харилсаа холбоо тогтоохо, тиин энэнь германска асуудалые шиидхэлгэдэ туһалха байгаа. Гэхэ зуура, энэ системые байгуулга хадаа Европын ехэ, бага бүхы оронуудай ажабайдалда таараха, мүн бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдал сахихада бата найдабари болохо һэн.

Хоёр ондоо системын энхэ тайбанаар зэргэ оршохо тухай Ленинэй һургаал мүнөө үеын уласхоорондын харилсаануудай хүгжэхэ бата эшэ үндэһэниинь боложо байнхай. Бэе бэеынгээ газар дайдын бүрин бүтэн байха, бэеэ даанхай байха эрхые хүндэлхэ, бэе бэедээ добтолхогүй, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархахагүй, адли тэгшэ эрхэтэй ба хэн хэндээ аша туһатай байха, энхэ тайбанаар зэргэ оршохо ба экономическа харилсаа холбоотой байха гэһэн уласхоорондын харилсаануудай табан ёһо гурим хадаа мүнөөнэй оршон байдалда социальна элдэб байгууламжатай гүрэнүүдэй харилсаха эгээн эрхим арга болоно.

1954 оной апрель һарада Хитад-Индиин хэлсээн соо анха түрүүшээ найруулан бэшэгдэһэн, Азиин болон Африкын 29 оронуудай Бандунгска конференцеэр, мүн уласхоорондын үргэн олониитээр дэмжэгдэһэн эдэ табан ёһо гурим бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы гүрэнүүдэй хоорондохи бата харилсаанай үндэһэ боложо шадаха юм. Эдэ табан ёһо гуримые бүхы гүрэнүүдэй баримталдаг болоо һаа, арадуудай эрилтэдэ харюусаха, мүн удаан сагай, бата бэхи эб найрамдалые хангалгада туһалха һэн.

Эб найрамдалай түлөө хүдэлөөндэ арад үргэн олониитын оролсоо тэмсэжэ байһан мүнөөнэй оршон байдалда энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха тухай Ленинэй һургаал уласхоорондын угаа ехэ удхашанартай болоно.

Энэ һургаал Хитадай Арадай Республикын ба арадай демократиин бусад оронуудай гадаадын политикын үндэһэниинь болонхой. Индиин Республика, Бирманскэ Союз ба олон бусад оронууд энэ һургаалые эдэбхитэйгээр бэелүүлнэ.

Хоёр системын хоорондо боложо байһан экономическа мүрысөөндэ социализм илаха юм. Бүтээн гаргагдадаг продукциин хүн бүхэндэ хүртэсын талаар эгээн хүгжэнги капиталистическэ оронуудые хүсөөд, урдань гараха гэһэн СССР-эй экономическа гол зорилго түүхэтэ тон богони болзорто шиидхэгдэхэ юм гэһэн гүн гүнзэгы этигэл найдабаримнай марксистска экономическа теориин бата һуури дээрэ, түүхээр шалгагдаһан дүршэл дээрэ үндэһэлнэ.

Удаан сагай, бата бэхи эб найрамдалые хангалга хадаа манай орондо коммунизм амжалтатайгаар байгуулха шухала арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Тиимэһээ, бидэнэр гадаадынгаа эб найрамдалай политикые эрид шангаар хойшодоошье ябуулхабди.

В. ЗАЙКИНА, КПСС-эй обкомой лектор.

...арилгын хүдэлмэриие үдэр һүнигүй ябуулая!

* *

...рхим болзор алдагдажа байна

...й һарын түрүүшын 7—8 хоно... туршада сагай уларилай хэды ...ижагүй байбашье, түрүү ме...заторнууд тарилгын хүдэлмэ...зогсоонгүй хэжэ шадаһан бай...үгөөр Хонхолойн МТС-эй харь... колхозуудта тарилга болошо...хээр удааруулагдажа байнхай. ...хи колхозууд эртын тарилга ...түсэбөө майн 10-най мэдээгээр ...доо 8 процент дүүргээ.

...рилгын иимэ ехээр удааруу...ажа байһанай шалтагаануудые ...э болоо һаа олон. Зүгөөр гол ...агааниинь юуб гэхэдэ, трак...ууд олоороо эбдэрнэ, ажалай ...хэл муу, элдэб дутагдал гара... Эдэ үгэнүүдые лаблахын тула... иимэ жэшээнүүдые дурдахаар.

...Майн 10-най үдэр дулаан бо... Тэрэ үдэр Хрущевой нэрэмжэтэ ...озой таряалан дээрэ гурбан ...торна бригада хүдэлмэрилжэ ...а. Нүхэр А. Сучковой хүтэлбэ...эг тракторна бригадада үглөө... 10 часта ерэхэдэмнай үрэһэ та...ад һая хүдэлмэридөө гаража ...а.

...Яатараа оройтобот,—гэжэ нү... Сучковто хандахада:

...ээд таригдаха үрэһэн хүсэд аса...аагүй байшоо,— гэбэ.

...өөрэлдэһөөр байтар мүн бусад... дутагдалнууд элирнэ. Юуб гэ..., сеялкэдэ үрэһэ зөөжэ үгэхэ, ...кэдэ хүдэлхэ хүнүүд хүсэд ...гүй байба.

...ээл имэрхүү дутагдалнуудһаа ...ожо механизаторнууд бү... багатайгаар хүдэлмэрил... Жэшээнь, тракторист Вар...ломеевэй тракторта шагта...гдаһан гурбан сеялкэдэ хоёр ябалсана. Сеялкэнүүдынь һай...ааруулагдаагүй. Нэгэ сеялкэ... хүдэлхэ хүн олдоногүй. Нүгөө... сеялкэнь автомадгүй дээрэһээ ...ин захада тракторай эрьсэхэдэ ...ааниинь гоожоһоор ябана.

...рын 3—4 үдэрэй туршада эр... тарилга хэжэ дүүргээгүйдэ үн...ргаса абахам гэжэ хүлеэлтэ... Хэды иимэ болоод байбашье, ...м колхозой хүтэлбэрилэгшэд ...илгые түргэдхэхэ тушаа бодото ...ралаа табинагүй. «Победа» ...оз майн 10-най мэдээгээр эртын ...лга хэхэ түсэбөө оройдсо 8,3 ...ент дүүргэһэн байна. Теэд тү...эгшэ нүхэр Бертунов тарилгые ...дхэхэ гэжэ оролдоногүй. Юуб ...дэ, энэ колхозой таряалан дээ...үдэлмэрилдэг 4 тракторна бри...да нэгэндэншье һүниндөө та...ын хүдэлмэри эмхидхэгдээдүй ...аар. Һүниин халаа эмхидхэ...хэһээ байтагай үдэрэй нэгэшье халаанда гүйсэд хүдэлхэ хүнүүдые табяадүй. Жэшээнь, тракторист Варфоломеев майн 10-най үглөөгүүр орой хүдэлжэ захалаа. Яахадааб гэхэдэ, сеялкэдэ үрэһэ хэжэ үгэхэ хүнүүд гэртээ хариһан аад, оройтошоо.

Гэхэ зуура, тарилгада ябаһан механизаторнуудтай хөөрэлдэхэдэ хоёрдохи халаа заатагүй эмхидхэхэ шухала гэжэ мэдүүлнэ. Һүниндөө дулаан хононо, газарай хүрьһэн хүрэнэгүй, тракторнууд булта галтай. Теэд эдэ арга боломжонууд алишье колхоздо хэрэглэгдэнгүй, тарилгын болзор алдагдажа байна.

Полевой хүдэлмэридэ горьтойхон дутагдалнууд бии. 14-дэхи тракторна бригадын тракторист Сидор Кукшарев гүйхэнөөр, 13—14 сантиметрээр хахалжархёо. Харин участогай паспортын ёһоор тэндэ 17—18 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалагдаха байгаа. Мүн 15-дахи тракторна бригадын тракторист нүхэр Семенов һүни газар хахалжа ябатараа плугайнгаа анзаһые гээжэрхёод, хоёр гектар газарта горьтойхон далан гаргаһан байна. «Искра» колхозой таряалан дээрэ хүдэлмэрилдэг нүхэр Литрофиповай тракторна бригада 120 гектар газарые далантайгаар элдүүрилээ. Мальцевай аргаар элдүүрилхэ гэжэ хараалһан поли дээрээ дисковани ехэ муугаар хэһэн байха юм.

Тиимэ дутагдалнууд хаа хаанагүй үзэгдэнэ. Теэд ажалаа шанар муутайгаар хэгшэд хэһээгдэнгүй үлэнэ. Тарилгын хүдэлмэри яахадаа ингэжэ удаарнаб, дутагдалнууд ехээр гаранаб гэхэдэ, механизаторнуудай, колхозникуудай дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Тракторна бригаданuудта эмхидхэгдэһэн партийна группанууд механизаторнуудай дунда мүртэй юумэ хэнэгүй. Хабарай тарилгын түлэг дундаа ябажа байхада КПСС-эй айкомой инструкторска группа, зонын секретарь нүхэр Бояркин гэгшэд гол түлэб тракторна бригаданuудта байгаад эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха байгаа. Теэд иимэ юумэ байхагүй. Зонын секретарь нүхэр Бояркиншье тарилга тушаа шухала анхаралаа үшөөл табяадүй.

Тарилгын эрхим болзор алдахагүйн тулада дутагдалнуудаа дары усадхаха шухала байна.

Б. Шатонов, манай тусхай корреспондент.

Мухаршэбэр.

Хориин МТС-эй трактористка Августина Черноскулова мүнөө хабарай тарилгын үедэ «Красный партизан» колхоздо һайнаар ажаллажа, үдэр бүриингөө нормые 120—130 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Августа Черноскулова.

Е. Ринчиновагай фото.

Сахарна свёклын тарилга

БИЧУРА. **(Манай корреспондентһээ телефоноор абтаба).** Энэ жэлдэ аймагай колхозууд хамтадаа 1500 гектарта сахарай свёкло тариха юм. Энэнь урда жэлэйхиһээ һураггүй ехэ.

Мүнөө олонхи колхозуудта энэ культурые тарилга дүүрэжэ байна. Жэшээлхэдэ, Охин-Булагай МТС-эй харьяата Сталинай (Маргентуй), Логовскиин нэрэмжэтэ колхозууд сахарай свёклын тарилгые тааруу һайн болзорто хэжэ дүүргэбэ. Тарилгын шанар һайн. Тарилга дээрэ МТС-эй түрүү трактористнууд П. Новокрещин, Н. Баженов гэгшэдэй агрегадууд һайн ажалаараа шалгараа. Эдэнэр үдэр бүриингөө нормые хоёр дахин хүрэтэр дүүргэдэг байба.

Мүн Бичурын МТС-эй харьяата 19-дэхи партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 230 гектарта сахарай свёкло тарижа дүүргэбэ. Эндэ тракториstнууд А. Селиванов, Е. Павлов, сеялщигүүдынь Ф. Петров, П. Перелыгин, Г. Афанасьев гэгшэд тарилгые богони болзор соо шанар һайнтайгаар үнгэргөө. Һаяын хоёр—гурбан хоногой туршада аймаг дотор бүхыдөө сахарай свёклын тарилга дүүрэхэнь.

Т. Гармаев.

МЭРГЭЖЭЛТЫН АЖАГЛАЛТА

Сад тариха, харууһалха тухай

Сад тариха гээшэ угаа ехэ харюусалгатай хэрэг. Юуб гэхэдэ, нэгэтэ һуулгаһан сад 25—30 жэлэй туршада ургаха байна ха юм.

Хэрбээ тааруу һайн газарта сад таряа һаа, тэрэ угаа түргэнөөр ургадаг, үрэ жэмэсэй үндэр баян ургаса үгэдэг. Тиин сад тариха газарые буруугаар шэлээ гээшэ һаа үрэ жэмэстэ модонууд бирагүйгөөр ургадаг, тон бага үрэ үгэдэг гү, али оройдоошье эдеэ гарангүй хатажа, хосордог байха юм. Тиимэһээ сад тарихын урда тээ газараа һайса шэлэхэ, бэлэдхэхэ, садайнгаа газарые хүреэлхэ, модонуудые шэлэн олохо болон бусад хэмжээ-ябуулганuудые бэелүүлхэ шухала.

САДАЙ ГАЗАРЫЕ ШЭЛЭХЭ

Колхоздо сад тарихын тула тусхай комисси һунгагдаха ёһотой. Тэрээндэ колхозой түрүүлэгшэ, сад ургуулагша—бригадир, колхозой болон МТС-эй агрономууд оролсохо зэргэтэй. Садай газарые шэлэхэдээ колхозойнгоо, совхозойнгоо эрхэ байдалые хараадаа абалсан, 15—20 гектарһаа бага бэшэ талмай тодорхойлхо хэрэгтэй.

Садые тэгшэ гү, али баруун, баруун урагшаа бага зэргэ налайн татаһан газарта тарихада һайн. Манай эндэхи эрхэ байдалда уһанай захын гол газарта таригдаһан үрэ жэмэстэ модон муугаар ургадаг, заримдаа бүри хосоршодог.

Иимэ модонуудые хара хүрьһэтэй, шиг нойто һайса баридаг газарта, мүн ой модоной захын боро хүрьһэтэй газарта тариха шухала. Намагтай, хужарлиг, ехэ шулуутай, шабарлиг хүрьһэтэй газарта, сад тарижа огто таарахагүй. Мүн газар дорохи уһанай 1,5 метрһээ дүтэ байбал муу. Садые шанга, хүйтэн һалхинай буудал газарта тарижа болохогүй.

Хэрбээ сад һуулгаха газарай бүхы шанараараа тааараад, гансал һалхинай буудалтай байшоо һаань, сад тарихаһаа 2—3 жэл урид уляангир, хуһа, нарһа, хасуури гэхэ мэтэ модонуудые һуулгаха хэрэгтэй. Тиимэ модонуудые хоорондоо 3 метр зайтайгаар 3—4-өөр зэргэлүүлжэ һуулгахада болохо. Тэрээнһээ гадна һалхинай сохидолые һуларуулхын тула сад соо хоорондоо 200—300 метр зайтайгаар хүндэлэн нэгэ-хоёр зэргээр модонуудые һуулгахада һайн.

Үрэ жэмэстэ модонууд һалхи хаахаар таригдаһан модонуудһаа 10 метрһээ дүтэ бэшэ һуулгагдаха зэргэтэй. Тиигээгүй һаа үрэ жэмэстэ модонууд һүүдэр газарта орожо, муугаар ургадаг юм.

Үрэ жэмэстэ модонуудай һайнаар ургахын тула тэрээниие һайнаар уһалха шухала.

УРГАМАЛНУУДЫЕ ЗҮБӨӨР ҺУУЛГАХА

Республикын колхозуудай байдал дээрэһээ харахада олон ушарта үрэ жэмэстэ модонуудые ямаршье түсэбгүйгөөр, бишыхан һөөг һөөгөөр, 0,3—0,5 гектар газарта һуулгадаг буруу заншалтай. Иигэжэ таригдаһан модонуудай ряд хоорондын элдүүрилгые машинаар гү, али морёоршье хэхын аргагүй байдаг. Иимэрхүү байдал Кабанскын аймагай Сталинай, Заиграйн аймагай «Улаан Эрхирик» колхозуудта үзэгдэнэ.

Садые зүбөөр тарихын тула тэрээниие 2—3 гектараар таһалжа, квартал болгоод, хоорондууранъ ябаха харгы үлөөхэ шухала. Тиимэ квартал бүридэ нэгэ янзын культура һуулгахада тааруу. Садай үндэр газартань үрэ жэмэстэ модонуудые һуулгаад, дооро газартань жэмэсүүдые (үхэр нюдэ гэхэ мэтэ) тарижа болохо.

Сад ургуулха бригадын хүнүүдэй тоо гектарай 1—2 хүн байхаар тодорхойлогдохо ёһотой.

СОРТНУУДЫЕ ШЭЛЭХЭ ТУХАЙ

Мүнөө үедэ үрэ жэмэстэ сад тарихадаа Бурят-Монголой эрхэ байдалда тааараһан, хүйтэнһөө айдаггүй, эртэ эдеэшэдэг ургамалнууд хэрэглэгдэнэ. Дунда зэргээр абахада бүхы садай 80 процентнь үрэ жэмэстэ модонууд, бэшэниинь элдэб жэмэсүүд байха зэргэтэй. Городто дүтын аймагуудта таригдаһан садай 50 процентнь жэмэсүүд байжа болохо.

Ранеткэ манай республикада һайнаар ургана. Томо үрэтэй, ябаган эшэтэй яблонинууд ехэ харууһа хэрэглэдэг дээрэһээ садай талмайн 5 процентһээ дээшые эзэлхэ ёһогүй. Сад соогоо ямар культуранuудые тарихада ашагтайб гэжэ колхозникуудай өөһэдөө шиидхэбэлынь дээрэтэхэ.

Манай республикын бүхы зононуудта иимэ сортын яблонинууд таараха: **янтарка алтайская, сеянец пудовщины, ранетка пурпурная, лалетино, алтан бороо** (Омский 17), **улаан райка, киселевка, шара челдон, илагдашагүй грелля, желтое наливное** (Сибириин алтан). Эдэ сортын яблонинуудай нэгэ модонһоо 70—150 килограмм ургаса абтадаг. Мүн томо үрэтэй: Боровинка, Папировка, Москвагай грушовка, Китайка золотая ранняя гэһэн сортын яблонинууд һайнаар ургадаг.

Үрэ жэмэстэ ургамалнууд булта тооной сэсэглэдэг. Тиимэһээ сад соо нэгэ үедэ сэсэглэдэг хэдэн сортын ургамалнуудай байхада һайн.

ГАЗАРАЙ ХҮРЬҺЭ ЭЛДҮҮРИЛГЭ

Хорёод сантиметр зузаан хара хүрьһэтэй газарай манай эндэ байбалынь гектар бүридэ 40 тонноһоо бага бэшэ наг шэбхэ гаргажа, ургамалай һуулгагдаха газарые 40—50 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалха хэрэгтэй. Хэрбээ иимэ гүнзэгыгөөр хахалха аргагүй байгаа һаа 30—35 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалжа болоно. Тиихэдээ мүн лэ гектарта 40—50 тонно наг шэбхэ гаргаха, 50 килограммһаа бага бэшэ минеральна үтэгжүүлгэ хаяха хэрэгтэй.

Хэрбээ сад тариха газарта урда жэлынь хартаабха таригдаһан байгаа һаань уридшалан пар хахалангүй ургамалнуудые һуулгажа болохо. Бусад ушарта сад таригдаха газарые уридшалан хахалжа, нэгэ жэлдэ парлаха шухала.

УРГАМАЛНУУДЫЕ ТАРИЛГА

Садайнгаа газарые элдүүрилһэнэйнгээ һүүлээр, ургамалнуудые зүбөөр һуулгаха, саашадаа ряд хоорондын элдүүрилгые машинаар хэхые хараада абаха болоно.

Ургамалнуудые гол түлэб квадратна аргаар һуулгадаг. Яблони болон грушые иимэ зайтайгаар һуулгахада зохид:

	Ряд хоорондохи зай (метрээр)	Модонуудайнь хоорондохи зай	Гектар бүридэ һуулгагдаха модоной тоо
Яблониин һөөг	5—6	5—6	400—333—270
Ябаган эшэтэй яблони	6—8	6	277—208
Ябаган эшэтэй груша	6	6	277

Гэр шадар таригдаһан, гараар элдүүрилэгдэдэг садта ургамалнуудай хоорондохи зай энээнһээ багашаг байжа болохо.

Удаань квартал кварталайнгаа газарые зүбөөр хубаарилхын тула 120 сантиметр утатай гадаһануудые түхеэрхэ, хэмжүүрэй рулеткэ гү, али лентэ олохо хэрэгтэй. Тиигээд шугам гаргаха, тэгшэ углуу гаргахын тула эккер хэрэглэжэ болохо юм.

Тариха газарайнгаа иигэжэ тодорхойлогдоод байхада нүхэ малтажа эхилдэг. Нүхэ малтаха ажалые машинын хүсөөр хэбэл, үнэ сэн багатай байха. Хэрбээ нүхэ малтаха тусхай машинын үгы байбал, намаг газар хахалдаг плугые ябуулжа, 50—60 сантиметр гүнзэгы бороздаанuудые гаргуулхада ажал нилээд хүнгэржэ үгэдэг. Нүхэ малтахадаа хүрьһэнэй дээдэ һайн шоройе амяарань хаяжа байгаад, тэрээндээ 3—4 хүнэг шэбхэ холижо, 250—300 грамм минеральна үтэгжүүлгэ нэмэбэл ехэ зохистой. Хүрьһэнэй доодо талын шоройе дахин гэдэргэнь хэһэнэй хэрэгынь үгы.

Ургамалнуудые һуулгаһанайнгаа һүүлээр һайса уһалха шухала. Түрүүшээртээ 5—7 хоногто 2—3 дахин уһалаад, хойшодоо 10—15 хоножо уһалхада болохо.

Үрэ жэмэстэ модонуудай нэгэтэй, хоёртой болоходонь һуулгахада таатай. Тэдэ модод һуулгагдатараа нойтон шорой соо байлгагдаха зэргэтэй. Заримдаа питомнигһоо һайн ургамалнуудые абаад, тэрэнээ абаашахадаа хатаажархидаг гү, али хуурай хүрьһэндэ һуулгадагшье ушар тохёолдодог. Ургамалнуудые питомнигһоо абан сасуугаа тэрэнэйнгээ үндэһые шоройтой уһанда норгожо, дээрэһээнь брезентээр гү, али солоомоор, хүбхөөр хушаха хэрэгтэй.

Иволгын аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхозой сад ургуулагша нүхэр Попков мододые тариха талаар ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Тэрээнһээ жэшээ абажа боломоор.

Үрэ жэмэстэ модонуудые апрелиин 25-һаа майн арба гаран болотор тарихада эгээн зохистой гэжэ манай эндэ тоологдодог.

САДАЙ ХОЙНОҺОО ХАРУУҺАЛГА

Таригдаһан модонуудай 5—6 наһатай болоторынь ряд хоорондохи зайдань огородой эдеэ тарижа болохо юм. Тиин огородой эдеэ тариһан газараа бог үбһэ ногоондо даруулжархёо һаа, һуулгагдаһан модонуудта хоро хүргэгдэжэ болохо бшуу. Иимэ ушарта ряд хоорондохи газарыень пар болгон орхибол дээрэтэхэ болоно.

Ряд хоорондохи газарые намартаа, ургаса хуряаһанай һүүлээр нэгэ дахин гүнзэгыгөөр хахалха гү, али хабаршье хахалжа болохо. Тиигээд зундаа 3—4 дахин культиватораар элдүүрилхэ шухала. Модонуудай голые тойруулан гараараа элдүүрилгэ хэхэ хэрэгтэй. Тиихэ зуураа наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хаялсахада һайн.

Садые зундаа 4—5 дахинһаа үсөөн бэшэ уһалха хэрэгтэй.

Ургамалай сэсэглэһэнэй һүүлээр минеральна үтэгжүүлгэ гү, али шэбхэ шабааһанай шүүһэ нэмэлтэ тэжээл болгон үгэхэдэ зохид.

Үрэ жэмэстэ модонуудай наранай гэрэлдэ шарагдажа, хүйтэндэ хүрэжэ муудахагүйн тула тэрэнэй эшые шабааһа шабартай холигдоһон извёсткын сайдамаар будадаг. Мүн ургамалай элдэб хоротонтой тэмсэхын тулада тэрээндээ гексахлоран гэжэ хоро 100 литр уһанда 3—5 килограмм хүртэхөөр хэдэг. Энэ ажалые намартаа, набшаһанай унажа эхилхэтэй сасуу, хабартаа дулаан боложо эхилхэдэ хэдэг юм.

УРГАСА ХУРЯАЛГА

Ургаса хуряалгада эртээнһээ бэлэдхэжэ, гэшхүүрнүүдые хэхэ, корзинка, хайрсаг болон хайшануудые түхеэрхэ, абтаһан ургасаяа хадагалха газар бэлэдхэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, зарим ушарта үрэ жэмэсүүд саг соогоо худалдагдангүй, амбаарта удаан хэбтэдэг ха юм.

Ранеткын олонхи сортнууд сентябриин арбаадаар эдеэшэдэг. Мүн зарим түргэн эдеэшэдэг сортын ранеткэ—(шара челдон), желтое наливное, китайка золотая гэхэ мэтэ августын 20—25 багаар эдеэгээ хүсэдэг. Эдэ сортын ургамалнуудай үрые модондонь удаан байлгаха хэрэггүй. Хэрбээ болзорһоо үнгэртэр байшоо һаа, үрэнь айража унадаг, түргэнөөр гутадаг гээшэ. Мүн үрыень удаан абангүй байхада, модонуудынь үбэлэй хүйтэндэ муудадаг.

Ранеткын үрые гэшүүһэнүүдһээнь абахада бүхэ байдаг. Тиимэһээ тэрээниие хайшаар таһалжа абаха хэрэгтэй болодог. Яашье тэрээниие хүшөөрөө зулгадажа болохогүй. Юуб гэхэдэ тэрэнэй эшын узуурта ургамалай гүлгэнь байдаг бшуу. Хэрбээ гараараа зулгаажа абаа һаа гүлгэнь таһаралсажа, ерэхэ жэлдэ ургаса бага гарадаг. Ранеткые 1—3 градус дулаан газарта 2,5—3 һарын туршада хадагалжа болохо, мүн хүргэжэрхихэдэ болохо юм.

Л. Дубровская, сад ургуулагша-агроном.

РЕПОРТАЖ

КОМСОМОЛ НЭРЭЕЭ НЭРЛҮҮЛБЭ

...Комсомолой уряагаар колхоздо... залуушуул ерэхэнь гэһэн һу...г Нарин гэжэ нютагай басагад, ...үбүүд дуулаад, баяр дээрээ баяр ...мээ.

Февралиин дунгинама хүйтэн жа...р автомашина дээрэ һуугшадай ...сарые улаахан болотор таалан та...на. «Одоол ойртоо хабди даа, ха...иемнай хэн хүбүүн, ямар басаган ...тагшааб» гэһэн шог үгэнүүд аян...дай хүхюутэй хөөрэлдөөнэй та...уур бололсоно.

Эрид үндэр хүтэлые дабаад, эгсэ ...рой дээрэнь гарахадань шанха ба...үүн тээнь бишыхан тосхон аржын ...аргадаба.

— Энэл даа хүрэхэ газартнай,— ...ээд, тэдэниие абаашажа ябаһан ...н кабинын үүдэ халта нээгээд, ...узов соо һуугаашадта хэлэнэ.

— Нютагжамаар, гоёл газар бай...а даа, — гэжэ, урихан шарайтай ...арахан хүбүүн нүхэдтөө һанаһанаа ...лэжэрхибэ.

— Юугээшье мэдээгүй аад, дэмы ...гэ алдана бэшэ гүш!—гэжэ тэдэнэй ...эгэн хэлэбэ.

— Маниие комсомол эльгээгээ. ...Партиин даалгабари, сентябрьска ...Пленумэй. шиидхэбэри дүүргэхэеэ ...бана ха юмбибди, тунхарилтагүй ...үдэлмэрилхэ, тохёолдоһон бэрхэ...шээл дабаха ёһотойбди,—гээд, «үгэ ...аданаш» гүүлһэн хүбүүн эрид ха...рюу үгэбэ.

Колхозой комсомолшууд болон за...луушуул городһоо ерэһэн айлшадые ...Ощепковтоной соморхон сэбэр гэртэ ...үндэтэйгөөр угтан абаа һэн.

Золголдон танилсаһан залуушуул ...үндын столдо һуужа, үнэн үгэсэ ...хөөрэлдэбэ. Мартагдашагүй энэ уул...залга Виктор хүбүүнэй ойндо бүхөөр ...хадаглагдаба. «Нютагжамаар гоё га...зар» гэһэн үгэнь хооһоор хэлэгдээ...гүй. Комсомолец Виктор Рябов Зэ...дын аймагай Гэгээтын сомоной ...Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэ...шүүдэй дунда үнэн сэхэ, үүсхэл...

...схэтэ ажалаараа суудa гараа, хаанашье, ямаршье хүдэлмэридэ ябахадаа тэрэ тунхарялгүй.

Колхоздо ерэһэнһээ хойшо хоёр жэлэй туршада артелиин барилга дээрэ Виктор абьяастайгаар хүдэлөө. Тэрэнэй гараар: культбаза, байрын гэрнүүд, медпунктын байшан, таряа хадагалаха склад, малай байранууд бодхоолсогдоо. Эрхим ажалаараа шалгарһан энэ комсомолецто ВЛКСМ-эй обкомой магтаалай хуудаһанууд барюулагдаһан байна.

Анханда бууһан Ощепковойдо Виктор байрлажа, гэр гэхи болоо. Варвара басагантайнь гэрлэжэ, тэдэнэй хүрьгэн болоо. Тиигэжэ городһоо ерэһэн тэрэ хүбүүн хэтынгээ жаргалта ажабайдал колхозно тосхондо зохёобо.

Нүхэр Цыдыпов Сангаягай даадаг комсомолшууд-залуушуулай гүүртэ Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо суутай юм.

Байгша оной март һарада гүүртын группкомсорг Варвара үбшэнэй шалтагаанаар һаалишанһаа гаража, тугалшан болоо һэн. Хэдэн жэлэй турша соо һаажа байһан үнеэдээ хэндэ даалгахаб гэжэ Варвара ехээр һанаата болоһон байгаа. Варварынгаа һэшхэл дабажа ядан, Виктор тэрэнэй орондо ороо бэлэй.

Һаалишан болохо гээшэ тиимэшье бараг бэшэ байгаа.

Эзээ бэшүүрхэһэн үнеэд түрүүшээртээ Викторые ойро дүтэ үзөөгүй, хайраа, олёо. Үнеэдынь һүеэ татаа. Нормо дүүргэгдэхэеэ болёо. Тиигэжэ үнеэд дадатараа Варварын һааһанһаа арбаад литр һү доогуур үгэбэ. Яахаб, һаалишан болохо гэжэ зориһон лэ хадаа нэтэрүүгээр оролдоо. Үнеэдшье дадаа. Һүеэшье нэмээгээ. Виктор март һарада үнеэн бүриһөө 100 гаран литр һү һааба. Мүнөө һү һаалгань улам дээшэлнэ. Тиигэжэ комсомолец Виктор гүүртын түрүү һаалишан болоо.

— Улан-Үдын мяха-консервын комбинадта хүдэлжэ байһанһаа һураггүй ехэ олзотой болооб, — гэжэ Виктор Рябов хөөрэнэ.

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ Виктор Варвара хоёр 1600 гаран ажалта үдэр оложо, 6 мянга гаран түхэриг мүнгэ, 5 тонно шахуу таряа абаһан байна.

Колхозник боложо, комсомол нэрээ нэрлүүлхэб гэһэн хүсэлынь бэелүүлэгдээ.

Н. Цыбеновэй текст,
И. Филипповэй фото.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Нобшорһоор дээрээ ортобо"

Иимэ гаршагтай статья манай газетэдэ толилогдоһон юм. «Ториин аймагай зарим колхозууд энэ жэлэй тарилгада хайша хэрэгээр бэлэдхэбэ. Эндэхи «Улаан Тори» колхозой центр дээрэхи ток ошожо харахада нюдэ далдирма, хүрэнгынь оробhо таряан шорой шохой, шубуунай аргал гэхэ мэтэдэ дарагдашанхай, поли дээрэһээ оруулагдаһанһаа хойшо ойроо хүртөөгүй хэбтэнэ. Мүнөө тэрэ таряаниинь халажа, гутажа, хэрэгһээ гаража байна. Тиихын хажуугаар мал орожо, тэрэ таряаень гэшхэнэ, гутаана. Энээниие правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Очиров, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Ламашканов гэгшэд мэдэнгүй байгаагүй бээзэ. Тэрэнь тус колхозой гэшүүдэй оролдожо ургуулһан алтан таряаниинь байгаа ёһотой. Тэрээниие сэбэрлэлгэ мүнөө хүрэтэр эмхидхэгдээгүй байһаар. Ториин МТС-эй главна агроном нүхэр Фомин хахад һарын урда тээ энэ дутагдалаа заһаха тухайнь акт табяад ошоһон байгаа. Теэд хэһэн юумэниинь үгы, харин табиһан актнь үгы хэгдэшоод, колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй һанаа амаруулһан байна. Хүрэнгын таряа хороор угааха, нара һалхинда байлгаха тухай өөдтэй юумэ хэнэгүй гэжэ тэрэ статья дотор хэлэгдэһэн байгаа.

Аймагай колхозуудта полевой стануудай муугаар заһабарилагдажа байһан тухай тэрэ статья дотор мүн лэ хэлэгдээ һэн.

Манай редакцида КПСС-эй айкомой мэдээсэһэнэй ёһоор, шүүмжэлэгдэһэн баримтанууд булта шалгалтаар тодороо. «Улаан Тори» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Очировто таряанайнгаа үрэһэ хүрэнгэ гутааһанайнь түлөө партиин айкомой бюрогой зүблөөнэй шиидхэбэриин ёһоор, партийна зэмэ тохогдоо. Тиихэдэ, Гэгээтэй нютагтахи полевой станай барилгын хүдэлмэри эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэгдэнхэй.

Үүсхэлтэй багша

Батохан Яковлевич Ажеев Мухаршэбэрэй аймагай Шаралдайн долоон жэлэй һургуулиин 6—7-дохи классуудта физикэ заадаг юм. Һургуулиингаа һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулха, һурагшадые ажалай дүршэлтэй болгохо гэһэн парти, правительствын эрилтые бодото дээрэнь дүүргэхэ хэрэгтэ нүхэр Ажеев үнэн зүрхэнһөө хандадаг, оролдодог байна. Түрүүндэө энэ һургуулида физикын кабинет үгы байгаа. Түхеэрэлгэнүүдыень худалдан абахаһаа гадна, өөһэдынгөө хүсөөр бүтээжэ, аймаг соогоо эгээл һайн физикын кабинедтэй болоо һэн.

Энэ багша элдэб туршалгануудые хэжэ һурагшадтаа харуулдаг, заадаг байха юм. Электрын хүсэн зам харилсаанда яажа хэрэглэгдэнэб гэжэ һурагшадта тайлбарилдаг, Омой законоор һонирхолтой туршалгануудые хэхэ арга олгодог юм. Электрын хүсэн хайшан гэжэ, ямар аргаар абтанаб гэһэн асуудалда магнитно-электрическэ машинын хүдэлдэг модель харюусана. Аккумулятор, станогой хүдэлдэг модель, гидроэлектростанциин макет гэхэ мэтые мүн лэ һурагшад өөһэдөө бүтээгээ.

Нүхэр Ажеев физикын кабинедые түхеэрхэһөө гадна, бусад кабинедүүдые хүсэлдүүлхэ хэрэгтэ туһална.

Модо дархалдаг томо станок бүтээһэн ушар энэ багшын оролдолго, эрмэлзэлгые гэршэлнэ. Тэрэ станок 0,8 киловатт хүсэтэй мотороор хүдэлгэгдэнэ. Тус станогоор хюрөөдэжэ, харуулдажа, тошылдожо болохо юм.

Энэ станогоо хэрэглэн, һургуулиин модошо дархан парта, стол, стул, шкаф гэхэ мэтые хэдэг, мүн һурагшад модошо дарханай мэргэжэлдэ һурадаг байна.

Нүхэр Ажеев физикэ заахынгаа хажуугаар 7-дохи классай һурагшадай практическа ажалые хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй һурагшад физикэ болон техникэдэ дурлажа, һайн сэгнэлтэ абана.

Һургууляа дүүргэһэн һурагшадынь МТС-тэ механизаторнууд, электригүүд боложо ажаллана. Тэдэнэй тоодо нүхэд Н. Фетисов, Н. Кузнецов, М. Калашников, А. Кравцов, А. Калашников болон бусад ороно. Тэдэнэр һургаһан багшадаа баяр баясхалан хүргэдэг юм.

К. Олзоев.

Эдэбхитэй библиотекарь

Газаа тээһээнь харахада юрын гэрнүүдһээ юугээрээшье илгаагүй нэгэ гэрэй үүдэндэ иимэ гаршаг аржын харагдадаг: «Ара-Хэрээтын хүдөөгэй библиотекэ». Тэрэ библиотекэдэ ороходо ариг сэбэр, үһээдэ туласа жэрыһэн тагууд дээгүүр элдэб янзын номууд аятай жэгдээр ябталан табяатай байдаг. Тэндэ уранһайханай, хүдөө ажахын, мүн бусад номууд бүлэг бүлэгөөрөө илгагданхай.

Агуехэ Ленин багшын түрэһөөр 87 жэлэй ойдо зорюулагдаһан фотомонтаж ханада хадаатай. В. И. Ленинэй бэшэһэн олон тоото номууд жэрын харагдана.

Лхамацу Дашипыловна Дармаева энэ библиотекые даагшаар ажаллажа эхилһээр олон жэл болоо. Нүхэр Дармаева оролдосотой эршэтэ ажалаараа уншагшадайнгаа дунда хүндэтэй болонхой. Ном абахаяа ерэгшэдтэ дуратай номыень заажа үгэдэг, тэдэнэй эрилтэнүүдые дүүрэн хангадаг.

Жэл бүри 1600—1700 түхэригэй ном библиотекэдэнь нэмэжэ абтадаг байбашье, тэдэ номуудынь үшөөл уншагшадта хүртэнэгүй. Мүнөө библиотекэдэнь хамта 4000 гаран хэһэг ном бии. Уншагшадайнь тоо үдэр бүри олошорно. Мүнөө эндэ 700 шахуу уншагшад тоологдоно.

Л. Д. Дармаева холын гүүртэ отарануудаар ябажа, ном тараахаһаа гадна, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. «Дайшалхы хуудаһа», «Молни» гаргахадань туһалдаг. Тэрээнһээ гадна, уранһайханай самодеятельностьдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

Ц. Раднажапов.

Бичура.

Клубынь колхозойнгоо правленидэ туһална

Малшадай культурна эрилтэ хангаха асуудалаар Ашангын хүдөөгэй клуб (Хориин аймаг) ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Клубые даагша Е. Харитонова мал ажалаа саашадань улам хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудые шиидхэхэ хэрэгтэнь колхозойнгоо правленидэ туһална.

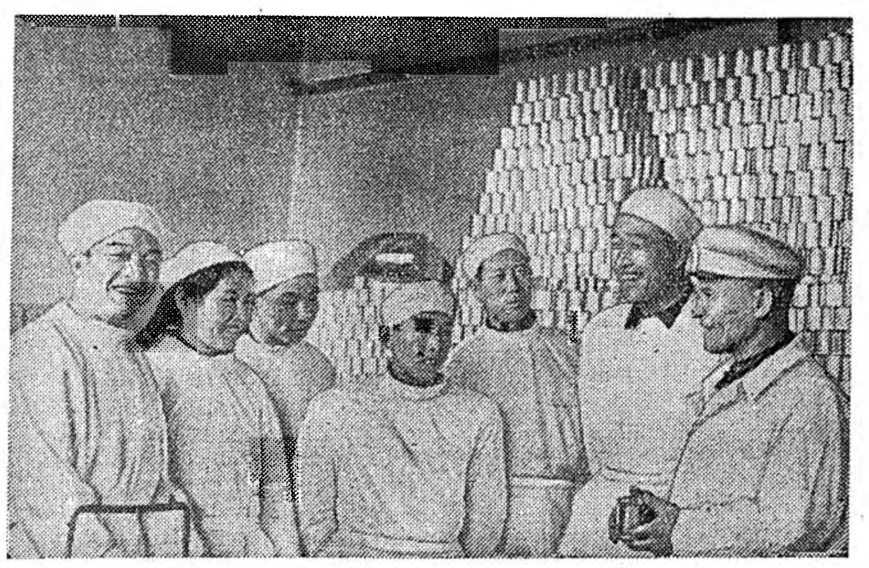
Клуб соо харуулан ойлгуулха агитаци һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Элдэб диаграмманууд, гоё һайхан плакадууд, парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд тэндэ бии. Шухала темэнүүдтэй лекци, элидхэл болон хөөрэлдөөнүүд клуб соо ходо үнгэргэгдэнэ. Энэ хэрэгтэ хүдөөгэй интеллигенци үргэнөөр хабаадуулагдана. Жэшээлхэдэ, фельдшер В. Ерофеева «Малай галзууралга, тэрээнтэй яажа тэмсэхэ тухай» гэһэн лекци, врач К. Матвеева—«Бруцеллёз тухай», һургуулиие даагша С. Беликов — «Уласхоорондын байдал тухай» лекцинүүдые уншаһан байха юм.

Гансашье клубта бэшэ, мүн фермэ, гүүртэ, отаранууд дээгүүр горьтой хүдэлмэри хэгдэнэ. Нүхэр Харитонова һүүлэй үедэ Зулзага нютагай малшадта гурба дахин ошожо хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэһэн байна. Һара бүри «Малшадай үдэр» үнгэргэгдэжэ, һаалишадай ажалай дүн гаргагдадаг, эрхимүүдынь шагнагдадаг юм.

Ашангын клубайхид малай фермэнүүд дээгүүр, Георгиевка тосхондо, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ошожо концерт харуулдаг байна. Уранһайханай самодеятельностьдэ Елизавета Лукьянова, Виктор Николаев, Валентина Бурдуковская, Петр Беликов гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадана.

И. Баженов.

Хитад мэргэжэлтэд мяханай комбинадта

Хитадай Арадай Республикын Ухань городто мяханай комбинат барихадань советскэ мэргэжэлтэд туһалһан байгаа. Шэнэ комбинадай гол түхеэрэлгэнүүдынь манай оронһоо абаашагдаһан байна. Тиимэһээ орёо нарин машинануудые хэрэглэхын тула тэрэниие һайн мэдэхэ мэргэжэлтэд хэрэгтэй. Ухань городто урдань байһан мяханай комбинадай мэргэжэлтэд хамта 14 хүн комбинадай директорые орлогшо Лянь-Де гэгшын хүтэлбэри доро һаяхан Улан-Удын мяха-консервын комбинадта ерээд, үйлэдбэритэйнь танилсажа байна. Тэдэнэй дунда мал үүсэлэлгын цехын начальник Лю Пон-шань, инженер Шоу Цзу-гэнь, механик У Бао-тан, ветврач Хуан Хуан, мастер Чин Ин-шин болон бусад бии.

Хитад нүхэд барандаа шахууород хэлэ бага зэргэ мэдэнэ. Колбасна цехын залуу мастер Ли Чан-фа Советскэ Союз ерэхэһээ урид жэл тухайород хэлэндэ һураһан байна. Тэрэ мүнөө манай хүдэлмэришэдтэй һаадгүй хөөрэлдэнэ, нютагай газетэ, журналнуудыеород хэлэн дээрэ уншана. Мүн тэдэнэртэй хамта оршуулагшад У Юнь-чи, Хау Цзэ-инь гэгшэд ерэлсээ. Нүхэр У Юнь-чи үнгэрэгшэ жэлдэ Шанхайдахи хари хэлэнүүдэй институдайород хэлэнэй факультет, залуухан басаган Хау Цзэ-инь Пекин городойород хэлэнэй институт дүүргэһэн байнад.

Инженер нүхэр Шоу Цзу-гэнь эндэ байха зуураа,ород хэлэндэ һураха хүсэлэнтэй.

—Ород хэлэ букваряар үзэхэдэ ехэ бэлэн байна. Би 20-ёод хоногой туршада олохонород үгэнүүдые мэдэдэг болооб, —гэжэ инженер Шоу Цзу-гэньород хэлэн дээрэ яһала ойлгостойгоор хөөрэбэ.

Хитад мэргэжэлтэдтэй үдэр бүхэндэ 2 час теоретическэ заняти үнгэргэгдэнэ. Лекцинүүдые комбинадай эрхим мэргэжэлтэд Плисовский, Масальский, Лобач, мүн бусад уншана. Теоретическэ занятиин удаа хитад мэргэжэлтэд ажал хэдэг, оньһото машинануудтай танилсадаг байха юм. Инженер нүхэр Шоу Цзу-гэнь богонихон сагай хугасаа соо мал үүсэлэлгын цехын бүхы түхеэрэлгэнүүдтэй танилсаһан, манай инженернүүдэй хүтэлбэри доро конвейер задалаад, өөрөө хабсаргаһан байна.

— Бидэ эндэ байха зуураа советскэ маркын машина зэмсэгүүдые шудалхаһаа гадна, түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсаха байнабди,— гэжэ Ухань городой мяханай комбинадай директорые орлогшо нүхэр Лянь-Де хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Танай комбинадта ажал ехэтэй бүхы хүдэлмэри механизмын аргаар хэгдэдэг байна. Тиимэһээ ажалайнь бүтээсэ тон ехэ. Механизмын аргаар малай арһа үбшэхэ түхеэрэлгые бидэ түрүүшынхеэ эндэ хараабди. Одоол ехэ зохид машина байна. Мүн тэрэшэлэн танай эндэ консервын банка, модон амһарта хэхэ хүдэлмэринүүд хүсэд оньһожоруулагданхай.

Комбинадай олонхи хүдэлмэришэдынь эхэнэрнүүд байна. Эдэнэр 2—3 мэргэжэл шудаланхай. Энэнь тон һайн гэжэ һананаб. Манай комбинадта хүдэлмэришэн бүхэн нэгэ нэгэ мэргэжэлтэй байдаг. Олон мэргэжэлые шудалха түрүү хэрэгые бидэ халан абаха хүсэлэнтэйбди. Бидэ хахад жэлэй туршада эндэ байха зуураа, олон оньһото механизмуудые жолоодожо һураха, ажалай түрүү арга метод халан абаха байнабди. Эндэ хараһан ойлгоһон юумэеэ өөрынгөө шэнэ комбинадта хэрэглэхэбди.

Танай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые Хитадай хүдэлмэришэдтэ халан дамжуулхабди,— гэжэ тэрэ үгэеэ дүүргээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын мяха-консервын комбинадай технолог Масальский Хитадай мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

Е. Ринчинова.

К. Е. Ворошилов Индонези[и] айлшалжа байна

ДЕНПАСАР, **(ТАСС-эй тусхай корр.).** К. Е. Ворошилов, президент Сукарно болон тэдээнтэй сугтаа ябалсаһан хүнүүд майн 14-дэ Денпасарай оршон тойрон газарнуудаар ябажа ерэбэ. Һүүлээрнь нүхэр Ворошилов нэгэ сүмэдэ уригдажа, эндэхи нютагай заншалнуудтай танилсаба.

Үдэрэй 11 часта Денпасарта ехэ митинг болоо. Аралай олон мянган хүн энэ митингдэ хабаадаа. Митингын эхилхын урда тээ талмай дээрэ трибунын урдуур гоё һайханаар хубсалһан нютагай залуушуул хүгжэм доро хатар наадаа.

Индиин президент Сукарно митинг дээрэ үгэ хэлэжэ, К. Е. Ворошиловые халуунаар угтаһанайнь түлөө аралай зондо баясхалан хүргэбэ. Советскэ арад Индонезиин Республикын президентые мүн лэ иимээр угтаһан байгаа. Советскэ гүрэнэй толгойлогшын ерэһэндэнь, бидэнэр үнэн зүрхэнһөө баярланабди гэжэ Сукарно мэдүүлбэ. Энээнһээ хойшодоо Советскэ Союз Индонези хоёр бүри нягта хани барисаатай болохо.

Манай бээ даанхай байдалые хүндэлдэг гүрэн бүхэнтэй бидэнэр хани барисаатай болохо хүсэлэнтэйбди. Харин маниие мэдэлдээ оруулха гэжэ эрмэлзэгшэдтэй шуһанайнгаа һүүлшын дуһал болотор тулалдахабди. Ганса ганса хүнүүдтэл адли бүхы арадуудшье элдэб тусгаар, өөрын онсо зүйлнүүдтэй байдаг. Гэбэшье, энэнь хани барисаанда һаад болохогүй. Индонезиин 80 миллион зон бээ даанхай байха ёһотой гэжэ бидэнэр тоолодогбди. Баруун Ириан Индонезидэ нэгэдүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ бидэнэр хүсэдэг байнабди. Мүн түрүүлэгшэ Ворошиловшье үсэгэлдэр хэлэхэдээ, Советскэ Союз энэ асуудалаар таанадые дэмжэнэ гэжэ мэдүүлээ. Бидэнэр бүхы газараа нэгэдүүлжэ, ороноо һайтар хүгжөөжэ шададуй байнабди. Тиимэһээмнай революцимнай үшөө дүүрээдүй гээшэ. Дотоодынгоошье, мүн гадаадыншье бүхы хүсые[…] нэр элсүүлхэ ёһотойбди. Би[…] бата нэгэдэлтэй байха ёһото[…] Бүхы гай тодхорые ушаруулжа[…] даг колониализм империализм[…] рые үгы хэжэ, амгалан һ[…] байдал тогтоохын тулада. би[…] бүхы түрүү хүсэнүүдые жагса[…] гэдүүлхые оролдохо ёһотойбди[…] президент хэлээ.

Митингдэ хабаадагшад «М[…] ка» гэһэн үгэнүүдээр президе[…] үгэдэнь харюусаба.

Һүүлээрнь митингдэ хабаад[…] Индонезиин гимн болон бээ[…] хай байдал тухай дуунуудые гү[…] хөө. Халуун альга ташалгаар[…] дан К. Е. Ворошилов үгэ хэл[…]

Ехээр хүндэлэн, баяртайгаа[…] таһанайнь түлөө, арадайнгаа[…] бодолой гайхамшагта туйлалта[…] тай танилсуулһанайнь түлөө[…] Ворошилов тэдээндэ Советскэ[…] зай арадуудай зүгһөө ахад[…] баясхалан хүргөөд, амжалта т[…] хыень Индонезиин арадта х[…] Президент Сукарнын хэлэһэн[…] үгэнүүдынь гансал манай бари[…] даг һанамжатай бэшэ, харин С[…] скэ гүрэнэй ябуулдаг бүхы пол[…] катайнь тааралдана. Советскэ[…] эрхэ сүлөөдэ дуратай. Мүн м[…] арад, манай гүрэн арадуудай у[…] бодолой туйлалтануудые, тэд[…] заншалыень хүндэлдэг юм. Б[…] гүрэнүүдэй бээ даанхай байд[…] бидэнэр хүндэлдэгбди. Арад б[…] ондоо арадуудай эрхим һайн б[…] туйлалтануудые дэмжэн абаха[…] той гэжэ бидэнэр тоолодогбди.[…] дэнэр хэндэшье добтолдоггүй, я[…] шье арадые баалалта дооро бай[…] ха гэжэ оролдодоггүйбди.

К. Е .Ворошилов үгынгөө т[…] хэлдэ, бата нэгэдэлтэй болох[…] Индонезиин арадта хүсөө. Бүхы[…] сээ нэгэдүүлээгүй һаа, илалта[…] лажа шадахагүйт гэжэ тэрэ о[…] лон тэмдэглэбэ.

Майн 15-да К. Е. Ворошилов[…] таа ябалсаһан хүнүүдтээ Сура[…] мордохонь.

ССР Союзай Ехэ театрын баледтэ[…] наадагшадай Япон ошохо тушаа

ТОКИО, майн 14. (ТАСС). Киодо Цусин агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, майн 14-дэ Японой правительствын заседани боложо, энэ оной августын һүүл багаар ерэхэеэ байһан ССР Союзай Ехэ театрын баледтэ наадагшадта али болохо туһаламжа үзүүлхэ гэһэн шиидх[…] ри абтаба.

Советскэ Союзай культурые[…] лөөлэн, ССР Союзай Ехэ теа[…] баледтэ наадагшад Япон ер[…] гэжэ Японой олониитэ тоолоно[…]

Англида болоһон муниципальна һунгалтада лейбористнууд амжалта туйлаба

ЛОНДОН, майн 14. (ТАСС). Англиин болон Уэльсын городской округуудай муниципальна соведүүдтэ үнгэрэгшэ неделиин һүүл багаар һунгалта боложо дүүрэө. Эдэ муниципальна соведүүдтэ лейбористнууд 40 шэнэ һуури эзэлээ.

Городой болон хүдөө округуудай, тэрэшэлэн томо городуудай муниципальна соведүүдтэ лейбористнууд хамта дээрээ 316 шэнэ һуури абаһан байна.

Америкын сэрэгэй албахаагшадые Японой сүүд[…] түрмэдэ хааха гэжэ шиидхэбэ

ТОКИО, майн 14. (ТАСС). Я[…] ной радиогой мэдээсэһэнэй ёһ[…] Аомори префектурын районно[…] майн 13-да Америкын сэрэгэй[…] албахаагшадые түрмэдэ хааха[…] жэ шиидхэбэ.

Мисавын шадар байрлаһан А[…] рикын 38-дахи авиадивизиин[…] чик, 22 наһатай Пауль Белл г[…] таксиин жолоодогшые ехээр[…] жо, машиныень хулууха гэһэн[…] дэлгэ хэһэнэйнгээ түлөө 5 жэл[…] түрмэдэ хаагдахань.

Мисавын сэрэгэй базада бай[…] 753-дахи батальоной сэрэгэй ал[…] хаагша, 22-той сержант Росс Р[…] вельт гэгшэ Японой нэгэ нюта[…] багахан кабагта архи үгэхэеэ[…] либо гээд, тэндэ байһан хүнүү[…] буудаһанайнгаа түлөө 2 жэл 6[…] раар түрмэдэ хаагдаха болобо. Э[…] гэмтэ ябадалнууд энэ оной мар[…] һүүл багаар болоо юм.

Алжирта тулалдаанууд болоно

ПАРИЖ, майн 13. (ТАСС). А[…] жирай национальна сүлөөрэлгын а[…] миин частьнуудай болон Франци[…] сэрэгэйхидэй хоорондо хатуу ш[…] тулалдаанууд болоһоор. Иланг[…] һүүлэй үедэ Алжирай буһалгааш[…] эдэбхитэйгээр тэмсэдэг болобо[…] жэ Парижай хэблэл мэдээс[…] Майн 11-эй үдэшэлэн Колло гор[…] һоо баруун урда тээшээ 26 кил[…] метрын газарта буһалгаашад Фра[…] циин сэрэгэй ехэ ашаа угтажа б[…] гаал, баря. Хуулиин газарһаа д[…] дээрэ абтаһан мэдээнэй ёһоор, тэ[…] болоһон тулалдаанда Францин[…] хүн алуулжа, 27-ниинь шархат[…] Тиихэдэ 47 алжирайхид тэндэ ал[…] лаа гэжэ мэдээсэгдэнэ.

БАЯНГОЛОЙ КУЛЬТУРЫН ГУЛАМТАНУУД

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой центрын тэг дунда томохон байшан холоһоо илгаран харагдадаг. Энэ хадаа 480 хүнэй багтаамжатайгаар үнгэрэгшэ намар баригдаһан, Баянголой Культурын байшан гээшэ.

Тус байшангай болон эндэхи культурын бусад гуламтануудай (улаан булан, культбаза) хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай энэ статья соогоо тобшохоноор хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Колхознигуудай культурна эрилтые хангаха, ажалай түрүү дүй дүршэл тэдэнэй дунда тарааха гээшэ манай гол зорилго болоно. Тиимэһээ бүхы хүдэлмэреэ колхозой үйлэдбэритэй, колхознигуудай ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулха гэжэ оролдонобди.

Культурын байшан соо колхозой ажабайдалда зорюулагдаһан тусгаар таһалга эмхидхэгдэнхэй. Эндэ 1956—1960 онуудта колхозой ажахые хүгжөөхэ түсэб, мүн 1956 оной ажахын жэлые колхознигуудай ямараар дүүргэһые харуулһан диаграмманууд, таблицанууд бии. Һарын дүүрэхэтэй хамта һү һаалгын ба түл абалгын ябаса тухай бюллетень гаргагдадаг. Тусхай стенд колхознигуудай ажал тухай хэлэжэ үгэдэг.

Мүн «Крокодил Баянголоор ябана» гэһэн сатирическэ булан эмхидхэгдэнхэй. Энэмнай һарадаа хоёр дахин гаргагдаашье һаа, зарим колхознигуудай дутуу дунда ябадалые хурсаар шүүмжэлдэг. «Крокодилай» шүүмжэлһэнэй удаа ажалдаа хойрогоор хандадаг почтальон Бимба Мормоев хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэһэн, колхозой бани саг соогоо түлигдэдэг болоһон байна. Иимэ баримтанууд олон. Сатирическэ буланда Культурын байшангай эдэбхитэд Ш. Бадмаев, Д. Бадмаев, А. Цыренов эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Һайн амжалтануудые туйлаһан һаалишад, хонишод, барилгын бригадын дархашуул тухай ханын һониндо бэшэгдэдэг, мүн суглаан, вечернүүд дээрэ тэмдэглэгдэдэг. Улаан бүд дээрэ тэдэнэй портредүүдынь һуулгагдаад, туйлаһан амжалта тухайнь тобшохоноор бэшэгдэнхэй.

Культурын байшанда «Манай Баянгол урдань ба мүнөө» гэһэн тематическа вечер болобо. Тус вечертэ колхозой түрүүлэгшэ Гомбо Боболоевич Цыденов һонирхолтой элидхэл хэбэ. Үнинэй коммунистнууд пенсионер Содном Ешиев, Сэнгэ Санжиев урдань эндэхи зоной ямараар ажаһуудаг, ажалладаг байһан тухайнь хэлээ. Б. Монтоев, Е. Гармаев мүнөөнэй ажал хүдэлмэри тухай тогтон хэлээ. Вечертэ хабаадагшад Октябриин 40 жэлэй һайндэрые эрхим амжалтаар угтахабди, абаһан уялгануудаа дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлбэд.

Мүн залуушуулай вечернүүд үнгэргэгдэнэ. Тэндэ «Ажал—зол жаргал», «Фестивальда манай бэлэг» гэһэн асуудалнууд хэлсэгдээ. Тус вечерэй һүүлээр Жаргалантада эмхидхэгдэһэн комсомол-залуушуулай отарануудта хүдэлхэеэ комсомолшууд Вера Будажапова, Мария Гармаева, Виктор Чимитцыренов ба бусад эльгээгдээ. Мүнөө Мария Гармаева, Евдокия Лубсанова гэгшэд хүн бүхэнэй 100—120 хурьга гарзагүйгөөр абаад, һайнаар харууһалжа байна.

Культурын байшанда колхозой түрүүлэгшын орлогшо ветврач Б. Г Монтоевой хүтэлбэри доро экономическа кружок хүдэлнэ. Эндэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд олоор табигданхай. Лекцинүүд, элидхэлнүүд, концертнүүд болодог. Агитбригадада колхознигууд Б. Батуев, З. Цыцыкова, Б. Гармаев эдэбхитэйгээр хабаадана.

Мүнөө жэлдэ Соёл гэжэ газарта шэнэ культбаза баригдажа, тэндэхид сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэдэг болонхой. Культбазые даагшаар коммунист Гомбо Эльбенов хүдэлмэрилдэг. Эндэ бильярд, радиоприемник, 14 гаран элдэб журнал, газетэнүүд мүн библиотекэ бии.

Фестивальда бэлэдхэл мүнөө түлэг дундаа ябана. Н. Балданогой «Хониной шэхэн», гэжэ пьесэ, «Коммунистическэ парти тухай», «Залуу наһан» гэһэн дуунууд программадань оронхой. Уранһайханай самодеятельностиие Сэсэг Будаева хүтэлбэрилнэ.

Культбазадань Д. Очиров, Б. Будаев лекци, элидхэл ба хөөрэлдөөнүүдые хэдэг. Октябрьска революциин 40 жэлэй ойн, «СССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнуудаар, республика, аймаг ба колхозой һонинууд тухай хөөрэлдөөнүүд болоно. Уранһайханай самодеятельностьдэ хабаададаг 25 хүбүүд, басагад фестивальда зорюулан плати болон тэрлигүүдые оёнхой.

Культбазые даагша нүхэр Эльбенов хүдэлмэреэ һүүлэй сагта һайжаруулаа. Һара бүри культбазын түсэб табидаг, культбазаяа арюун сэбэр, таарамжатай зохид байлгана. Неделидэ 2—3 дахин кинокартина табигдажа, үдэшэндөө ёхор болоно. Һаяхан Очир Будаевай үүсхэлээр волейбольно команда эмхидхэгдээ.

Племенной гүүртэдэ 10-аад комсомолшууд ба залуушуул хүдэлмэрилдэг. Һаяхан болотор тэдэнэр уужам, һаруул улаан булангүй байһан юм. Харин тэдэнэр өөһэдынгөө үүсхэлээр улаан булан барижа, гоёон шэмэглэһэн байна. Тэрээн сооны «Эхэ орон соо», «Һаалишадай уялганууд», «Манай колхоз табан жэл соо» гэһэн стенд үлгэгдэнхэй. Агитаторнууд З. Ф. Батуева, Н. Б. Пирмаева элдэб һонирхолтой асуудалнуудаар хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Һаалишад Л. Гармаева шэнэ газетэ, журналнуудые уншажа, З. Дансаранова, Н. Пирмаева, Ц. Дашиева түрүү һаалишадай дүй дүршэлые, наука техникын туйлалтануудые хододоо һонирхожо байдаг.

Эндэхи һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр эмхидхэгдэнхэй. Түрүү һаалишадта правлени, парторганизаци ба комсомолой вымпелнүүд барюулагдадаг. Энэ хэрэгтэ парторганизациин бюрогой гэшүүн Норжима Пирмаевай оролдолго, үүсхэл ехэхэн байна. Тэрэнэй ашаар үнгэрһэн 6 һара соо Ц. Дашиева, У. Бадмаева. Л. Доржиева 1080-һаа 1230 литр хүрэтэр һү һаагаа. Мүн һаалишад Гармаева, Л. А. Гармаевагай һааһан һүнэй тоо мянган литртэ дүтэлэнхэй.

Манай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөө бии. Культбазанууд болон улаан булангуудай хүдэлмэридэ саг үргэлжэ хиналта хэдэггүйбди, тэдээндэ тон багаар туһа хүргэнэбди. Парторганизациимнай зарим агитаторнууд һунгуулиин һүүлээр ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулнагүй. Түрэлхи хэлэн дээрэ удха һайнтай элидхэлнүүд уншагдаашье һаа, нютаг, колхозойнгоо ажабайдалтай холбоогүй байдаг. Бурят дунда һургуули (директорнь Д. С. Семенов), амбулатори (даагшань В. М. Лапина) культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ үшөө багаар хабаадана. Залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана.

Эдэ дутуу дунданuудые усадхаха арга боломжонууд бии. Юуб гэбэл, колхозой правлени, парторганизаци ба комсомолой комитет соёл культурын хүдэлмэридэ анхаралаа табидаг. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд Г. Б. Цыденов, С. С. Санжиев, Б. Г. Монтоев ба Л. Б. Раднаев манай хүдэлмэридэ туһаламжа үзүүлдэг. Һаяар хатарай, ёхорой талмай, сад, стадион барихаяа түхеэржэ байнабди. Бүхы культбаза, улаан булангуудай хоорондо мүрысөө эмхидхэнхэйбди.

В. Баторов, Баянголой Культурын байшангай директор.

Редакторай орлогшо **О. ГОМБОЕВА.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32 67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00425. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 2164.